משנה · ראשונים · ברטנורא · סדר קדשים

ברטנורא על משנה כריתות

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ברטנורא על משנה כריתות

רבנו עובדיה מברטנורא [הרע"ב]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברטנורא-על-משנה-כריתות/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
משנה א 4
משנה ב 5
משנה ג 5
משנה ד 6
משנה ה 6
משנה ו 6
משנה ז 7
פרק ב 8
משנה א 8
משנה ב 8
משנה ג 8
משנה ד 9
משנה ה 11
משנה ו 11
פרק ג 12
משנה א 12
משנה ב 12
משנה ג 12
משנה ד 13
משנה ה 14
משנה ו 15
משנה ז 16
משנה ח 16
משנה ט 17
משנה י 18
פרק ד 19
משנה א 19
משנה ב 19
משנה ג 20
פרק ה 21
משנה א 21
משנה ב 21
משנה ג 22
משנה ד 22
משנה ה 22
משנה ו 22
משנה ז 23
משנה ח 23
פרק ו 23
משנה א 23
משנה ב 24
משנה ג 24
משנה ד 25
משנה ה 25
משנה ו 25
משנה ז 26
משנה ח 26
משנה ט 27

פרק א

משנה א

שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ כְּרֵתוֹת. לְעוֹבֵר בְּמַזִּיד בְּלֹא הַתְרָאָה:

הַבָּא עַל אִשָּׁה וּבִתָּהּ. וּבַת בִּתָּהּ וּבַת בְּנָהּ בִּכְלָל. וְכֵן בִּתּוֹ וּבַת בִּתּוֹ וּבַת בְּנוֹ, חֲמוֹתוֹ וְאֵם חֲמוֹתוֹ וְאֵם חָמִיו, כֻּלָּם בִּכְלַל זֶה:

הַמְגַדֵּף. מְבָרֵךְ אֶת הַשֵּׁם:

וְהָעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. כְּדֶרֶךְ עֲבוֹדָתָהּ. אוֹ הַמְזַבֵּחַ וְהַמְקַטֵּר וְהַמְנַסֵּךְ וְהַמִּשְׁתַּחֲוֶה אֲפִלּוּ שֶׁאֵין דֶּרֶךְ עֲבוֹדָתָהּ בְּכָךְ:

בַּעַל אוֹב. וְיִדְּעוֹנִי בִּכְלָל. שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּלָאוֹ אֶחָד נֶאֱמְרוּ, וְתַנָּא נָקֵט אוֹב שֶׁהוּא רִאשׁוֹן בַּמִּקְרָא:

וְהַמְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת. בְּאַחַת מֵאֵבוֹת מְלָאכוֹת אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן:

נוֹתָר. קָדְשִׁים לְאַחַר שֶׁעָבַר זְמַנָּן:

פִּגּוּל. קָדְשִׁים שֶׁחָשַׁב לְאָכְלָן חוּץ לִזְמַנָּן אוֹ חוּץ לִמְקוֹמָן:

הַשּׁוֹחֵט. קָדְשִׁים בַּחוּץ חַיָּב, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הֶעֱלָן. דִּכְתִיב (ויקרא יז) וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוֹ דָּם יֻחָשַׁב לָאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת:

וּמַעֲלֶה. נַמִּי בְּכָרֵת, דִּכְתִיב (שם) אֲשֶׁר יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ זָבַח וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יְבִיאֶנּוּ. וְאִם שָׁחַט וְהֶעֱלָה בְּשׁוֹגֵג, חַיָּב שְׁתֵּי חַטָּאוֹת:

וְהַמְפַטֵּם אֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. בְּמִשְׁקַל סַמָּנִים וּבְמִדַּת הַשֶּׁמֶן כְּמוֹ שֶׁעָשָׂאוֹ מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר. וְהוּא שֶׁיַּעֲשֶׂנּוּ לְסוּךְ בּוֹ, אֲבָל הַמְפַטְּמוֹ לְהִתְלַמֵּד אוֹ לְמָסְרוֹ לַצַּבּוּר אֵינוֹ חַיָּב:

וְהַמְפַטֵּם אֶת הַקְּטֹרֶת. אַחַד עָשָׂר סַמָּנֵי הַקְּטֹרֶת אִם לָקַח מִכָּל אֶחָד מֵהֶם כְּפִי מִשְׁקָלוֹ הַקָּצוּב בְּדִבְרֵי חֲכָמִים וְעֵרְבָם כַּדֶּרֶךְ שֶׁהָיוּ מְעָרְבִים הַקְּטֹרֶת שֶׁמַּקְטִירִים בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, חַיָּב כָּרֵת. וְהוּא שֶׁיַּעֲשֶׂנּוּ לְהָרִיחַ בְּהּ, אֲבָל עָשָׂאהּ לְהִתְלַמֵּד אוֹ לְמָסְרהּ לַצַּבּוּר, פָּטוּר:

וְהַסָּךְ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה, שֶׁלֹּא לְצֹרֶךְ כְּהֻנָּה וּמַלְכוּת, חַיָּב. שֶׁלֹּא הָיוּ נוֹתְנִים מֵאוֹתוֹ שֶׁמֶן אֶלָּא עַל רֹאשׁ הַכֹּהֵן גָּדוֹל, וַאֲפִלּוּ הָיָה בֶּן כֹּהֵן גָּדוֹל מוֹשְׁחִים אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ שֶׁמֶן שֶׁעָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר. וּמִמֶּנּוּ מוֹשְׁחִים מַלְכֵי בֵּית דָּוִד. וְאֵין מוֹשְׁחִין מֶלֶךְ בֶּן מֶלֶךְ אִם לֹא הָיָה שָׁם מַחֲלֹקֶת, כְּמוֹ שֶׁמָּשְׁחוּ שְׁלֹמֹה מִפְּנֵי מַחְלֹקֶתּוֹ שֶׁל אֲדֹנִיָּהוּ, וְיוֹאָשׁ מִפְּנֵי מַחְלֹקֶתּוֹ שֶׁל עֲתַלְיָהוּ, וִיהוֹאָחָז מִפְּנֵי יְהוֹיָקִים אֲחִיו שֶׁהָיָה גָּדוֹל מִמֶּנּוּ. וּמִשִּׁיחַת הַכֹּהֲנִים הִיא שֶׁיּוֹצְקִים מִן הַשֶּׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ וּמוֹשְׁחִין בֵּין גַּבּוֹת עֵינָיו כְּמִין כ"י יְוָנִית. וּמִשִּׁיחַת הַמְּלָכִים כְּמִין נֵזֶר:

הַפֶּסַח וְהַמִּילָה בִּמְצוֹת עֲשֵׂה. וְיֵשׁ בָּהֶן כָּרֵת, וְאֵין קָרְבָּן עַל שִׁגְגָתָן. אֲבָל כָּלְהוּ הָנָךְ לֹא תַּעֲשֶׂה נִינְהוּ, וְחַיָּבִים עַל שִׁגְגָתָן קָרְבָּן, דְּאֵין קָרְבָּן אֶלָּא עַל לָאו. דְּגַבֵּי קָרְבָּן כְּתִיב (ויקרא ד) וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה:

משנה ב

וְעַל שִׁגְגָתָן חַטָּאת. שִׁגְגָה שֶׁחַיָּבִים עָלֶיהָ חַטָּאת הִיא, כְּגוֹן הַבָּא עַל אַחַת מִן הָעֲרָיוֹת כְּסָבוּר שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ, וְהָעוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁמִּשְׁתַּחֲוֶה לְהּ כְּסָבוּר זִבּוּחַ וְקִטּוּר וְנִסּוּךְ אֶסְרָה תּוֹרָה וְלֹא הִשְׁתַּחֲוָיָה, וְהַמְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת כְּסָבוּר חֹל הוּא, וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה שֶׁיּוֹדֵעַ בְּעִקַּר הָאִסּוּר אֶלָּא שֶׁנֶּעְלָם מִמֶּנּוּ זֶה הַמַּעֲשֶׂה שֶׁעוֹשֶׂה. אֲבָל הָאוֹמֵר מֻתָּר לְגַמְרֵי, דְּעוֹקֵר כָּל הַגּוּף, כְּגוֹן הָאוֹמֵר אֵין שַׁבָּת בַּתּוֹרָה, אֵין עֲבוֹדָה זָרָה בַּתּוֹרָה, לֹא שׁוֹגֵג הוּא זֶה אֶלָּא אָנוּס גָּמוּר הוּא וּפָטוּר:

לֹא הוֹדַע. כְּגוֹן שְׁנֵי זֵיתִים אֶחָד שֶׁל חֵלֶב וְאֶחָד שֶׁל שֻׁמָּן, אָכַל אֶחָד מֵהֶם וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזֶה מֵהֶן אָכַל. אִשְׁתּוֹ וַאֲחוֹתוֹ עִמּוֹ בַּמִּטָּה, בָּא עַל אַחַת מֵהֶן וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ עַל אֵיזוֹ מֵהֶן בָּא:

אָשָׁם תָּלוּי. לְפִי שֶׁבָּא עַל הַסָּפֵק קְרוּי אָשָׁם תָּלוּי, שְׁתּוּלָה וּמְגֻּן עָלָיו מִן הַיִּסּוּרִים, וְאֵינוֹ מְכַפֵּר, שֶׁאִם נוֹדַע אֵלָיו אַחַר כָּךְ בְּבֵרוּר שֶׁחָטָא, מֵבִיא חַטָּאת קְבוּעָה:

הַמְטַמֵּא מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו. שֶׁנִּכְנַס לַמִּקְדָּשׁ כְּשֶׁהוּא טָמֵא, אוֹ אָכַל קָדָשִׁים בְּטֻמְאָה:

מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְעוֹלֶה וְיוֹרֵד. וְאֵין אָשָׁם תָּלוּי בָּא אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת קְבוּעָה, וְהַאי הוֹאִיל וְשִׁגְגָתוֹ בְּעוֹלֶה וְיוֹרֵד, אֵין בְּלֹא הוֹדַע שֶׁלּוֹ אָשָׁם תָּלוּי:

אַף הַמְגַדֵּף. אֵין מְבִיאִין עַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, וְעַל לֹא הוֹדַע שֶׁלּוֹ נַמִּי אֵין חַיָּבִים אָשָׁם תָּלוּי. דְּרַחֲמָנָא אָמַר גַּבֵּי חַטָּאת, לְעֹשֶׂה בִּשְׁגָגָה, פָּרַט לְמְגַדֵּף שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ג

כְּמִין בְּהֵמָה חַיָּה וָעוֹף. הוֹאִיל וְנֶאֱמְרָה בָּהֶן יְצִירָה כָּאָדָם. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

סַנְדָּל. וָלָד הוּא, אֶלָּא שֶׁנִּפְחֲתָה צוּרָתוֹ. וּלְשׁוֹן סַנְדָּל, שָׁנְאוּי וְדַל. כָּךְ מָצָאתִי. וְרַבּוֹתַי פֵּרְשׁוּ שֶׁהִיא חֲתִיכַת בָּשָׂר עֲשׂוּיָה כְּצוּרַת סַנְדָּל וּרְגִילָה לָבֹא עִם וָלָד:

שַׁלְיָא. שֶׁאֵין שִׁלְיָא בְּלֹא וָלָד:

שָׁפִיר מָרֹק. עוֹר שֶׁהַוָּלָד מְרֻקָּם בּוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּתוֹכוֹ צוּרַת אֵבָרִים קְטַנִּים. וּלְפִי שֶׁעָשׂוּי כִּשְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל בֵּיצָה קְרוּי שָׁפִיר:

וְכֵן שִׁפְחָה שֶׁהִפִּילָה. דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא כִּי קָאָמְרִינַן כָּל מִצְוֹת שֶׁהָאִשָּׁה חַיֶּבֶת בָּהּ עֶבֶד חַיָּב בָּהּ, הָנֵי מִילֵי מִצְוֹת הַשָּׁווֹת בָּאִישׁ וּבָאִשָּׁה, אֲבָל יוֹלֶדֶת דְּבַנְּשִׁים אִיתָא וּבַאֲנָשִׁים לֵיתָא אֵימַר לֹא תִּחַיַּב שִׁפְחָה, לְהָכִי תָּנֵי וְכֵן שִׁפְחָה שֶׁהִפִּילָה:

משנה ד

וְאֵין יָדוּעַ מַה הַפִּילָה. אִם צוּרַת אָדָם וְחַיֶּבֶת, אִם דָּגִים וַחֲגָבִים וּפְטוּרָה. מְבִיאָה קָרְבָּן שְׁתֵּי תּוֹרִים אֶחָד לְעוֹלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת. עַל שֶׁל עוֹלָה מַתְנָה וְאוֹמֶרֶת, אִם מִין חוֹבָה יָלְדְתִּי, תְּהֵא לְחוֹבָתִי, וְאִם לָאו, תְּהֵא עוֹלַת נְדָבָה. אֲבָל חַטָּאת, לֹא מַצְיָא לְאַתְנוּיֵי, דְּאֵין חַטָּאת נְדָבָה, וּמַיְתָא בְּסָפֵק, וְאֵינוֹ נֶאֱכָל, דְּשֶׁמָּא לָאו בַּת קָרְבָּן הִיא, וּמְלִיקָתָהּ כִּנְבֵלָה בְּעֶלְמָא. וּמְשׁוּם חֲלִין בָּעֲזָרָה, לֹא אִכְפַּת לָן, דְּכֵיוָן דְּאֵין לַמִּזְבֵּחַ אֶלָּא דָּמָהּ לָא חָשִׁיב אֲכִילָה:

וְכֵן שְׁתֵּי נָשִׁים שֶׁהִפִּילוּ. בְּמַחֲבוֹא:

אַחַת מִין פְּטוּר. כְּמִין דָּגִים וַחֲגָבִים:

וְאַחַת מִין חוֹבָה. סָנְדָּל אוֹ שִׁלְיָא. וְאֵין יָדוּעַ אֵיזוֹ הִפִּילָה מִין חוֹבָה. מְבִיאִים כָּל אַחַת שְׁתֵּי תּוֹרִים וְאֵינוֹ נֶאֱכָל:

אֵימָתַי. אֵינוֹ נֶאֱכָל:

בִּזְמַן שֶׁהָלְכוּ. שֶׁהֵבִיאוּ קִנֵּיהֶן לַכֹּהֵן וְהָלְכוּ לְדַרְכָּן וְאֵין יְכוֹלִים לְהַתְנוֹת. אֲבָל אִם שְׁתֵּיהֶן עוֹמְדוֹת כְּאַחַת, מְבִיאוֹת חַטָּאת אַחַת וּמַתְנוֹת בֵּינֵיהֶן, אִם אֲנִי הַחַיֶּבֶת, הֲרֵי הוּא שֶׁלִּי [וְחֶלְקֵךְ מָחוּל לִי]. וְאִם אַתְּ הַחַיֶּבֶת, הֲרֵי הוּא שֶׁלָּךְ [וְחֶלְקִי מָחוּל לָךְ], וְאוֹתוֹ חַטָּאת קָרֵב וְנֶאֱכָל. דְּדַוְקָא חַטָּאת שֶׁבָּא עַל חֵטְא אֵין תְּנַאי מוֹעִיל בּוֹ, דִּכְתִיב (ויקרא ד) אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ, אֲבָל הָכָא דְּכִי קָא מַיְתִין נָשִׁים קָרְבָּן לְאִשְׁתְּרוּיֵי בַּאֲכִילַת קָדָשִׁים הוּא, מַיְתִין וּמַתְנָיָן. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ה

גְּנִינִים. גְּוָנִים. וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי כְּמִין תּוֹלָעִים:

הַמַּפֶּלֶת יוֹם אַרְבָּעִים. דְּעַד שֶׁיַּעַבְרוּ אַרְבָּעִים יוֹם לְהֶרְיוֹנָהּ הָוֵי מַיָּא בְּעֶלְמָא:

רַבִּי שִׁמְעוֹן מְחַיֵּב בְּיוֹצֵא דֹּפֶן. דִּכְתִיב (שם יב) וְאִם נְקֵבָה תֵּלֵד, וַהֲוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב וְאִם נְקֵבָה הִיא, אֶלָּא רַבָּה לָהּ לֵידָה אַחֶרֶת, וּמַאי הִיא, יוֹצֵא דֹּפֶן. וְתַנָּא קַמָּא סָבַר, אָמַר קְרָא (שם) אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה, עַד שֶׁתֵּלֵד מִמָּקוֹם שֶׁמַּזְרַעַת:

משנה ו

הַמַּפֶּלֶת לְאוֹר שְׁמוֹנִים וְאֶחָד. שֶׁיָּלְדָה נְקֵבָה, וְלֵיל שְׁמוֹנִים וְאֶחָד שֶׁהָיְתָה רְאוּיָה לְמָחָר לְהָבִיא כַּפָּרָתָהּ הִפִּילָה:

בֵּית שַׁמַּאי פּוֹטְרִים מִן הַקָּרְבָּן. מִלֵּידָה שְׁנִיָּה. אַף עַל גַּב דְּלִאַחַר מְלֹאת הוּא, הוֹאִיל וְלֵילָה הִיא וְלֹא יָצְתָה שָׁעָה רְאוּיָה לְקָרְבָּן, דְּלַיְלָה מְחַסֵּר זְמַן קָרְבַּן הִיא, דִּכְתִיב (ויקרא ז) בְּיוֹם צַוֹּתוֹ, הִלְכָּךְ לְעִנְיַן קָרְבָּן כְּתוֹךְ מְלֹאת דָּמֵי:

מַאי שְׁנָא אוֹר לִשְׁמוֹנִים וְאֶחָד מִיּוֹם שְׁמוֹנִים וְאֶחָד. דְּוַדַּאי חַיֶּבֶת קָרְבָּן עַל הַנֶּפֶל שֶׁהַפִּילָה לְדִבְרֵי הַכֹּל הוֹאִיל וְאַחַר מְלֹאת הַפִּילָה:

אִם שָׁוֶה לוֹ לַטֻּמְאָה. שֶׁהֲרֵי אַתֶּם מוֹדִים שֶׁבִּשְׁקִיעַת הַחַמָּה שֶׁל יוֹם שְׁמוֹנִים כָּלוּ יְמֵי טֹהַר שֶׁלָּהּ וְאִם רָאֲתָה בְּלֵיל שְׁמוֹנִים וְאֶחָד טְמֵאָה:

הַדָּמִים אֵינָם מוֹכִיחִים. וְהַדָּם שֶׁאַתֶּם אוֹמְרִים אִם שָׁוֶה לוֹ לַטֻּמְאָה, אֵינוֹ רְאָיָה, שֶׁהֲרֵי הַמַּפֶּלֶת תּוֹךְ מְלֹאת דָּמָהּ טְמֵא מִפְּנֵי הַלֵּידָה, וְאֵינָהּ חַיֶּבֶת קָרְבָּן שֵׁנִי, לְפִי שֶׁכָּל שֶׁבָּא בְּתוֹךְ מְלֹאת נֶחְשָׁב כְּאִלּוּ בָּא עִם הַוָּלָד הָרִאשׁוֹן. וּבְהָא מוֹדוּ בֵּית הִלֵּל:

משנה ז

חֲמִשָּׁה סְפֵקֵי זִיבוֹת. סְפֵק זִיבָה הָוֵי כְּגוֹן טוֹעָה שֶׁרָאֲתָה שִׁלְשָׁה יָמִים וְאֵינָהּ יוֹדַעַת אִם בִּימֵי נִדָּתָהּ אִם בִּימֵי זִיבָתָהּ, מְבִיאָה קָרְבָּן וְאֵינוֹ נֶאֱכָל. וּסְפֵק לֵידָה הָוֵי כְּגוֹן הַפִּילָה וְאֵינָהּ יוֹדַעַת מַה הַפִּילָה. וְאִם יֵשׁ עָלֶיהָ חֲמִשָּׁה סְפֵקוֹת שֶׁל זִיבָה אוֹ חֲמִשָּׁה סְפֵקוֹת שֶׁל לֵידָה:

מְבִיאָה קָרְבָּן אֶחָד. חַטַּאת הָעוֹף הַבָּא עַל הַסָּפֵק:

וְאוֹכֶלֶת בַּזְּבָחִים. שֶׁהֲרֵי הַקָּרְבָּן הַזֶּה לְטָהֳרָה בָּא, הֲרֵי הוּא כִּטְבִילָה, שֶׁאִם נִטְמֵאת הָאִשָּׁה כַּמָּה טֻמְאוֹת, טְבִילָה אַחַת עוֹלָה לְכֻלָּם, אַף קָרְבָּן זֶה כֵּן:

וְאֵין הַשְּׁאָר עָלֶיהָ חוֹבָה. לֹא הִצְרִיכוּהָ חֲכָמִים לַהֲבִיאָן, שֶׁאַף הָאַחַת בְּקֹשִׁי הִתִּירוּ לְהַקְרִיב סְפֵק מְלִיקַת חֻלִּין לַמִּזְבֵּחַ, אֶלָּא שֶׁאִם לֹא כֵן אֵין לָהּ תַּקָּנָה לִטָּהֵר בַּקָּדָשִׁים:

חֲמֵשׁ לֵדוֹת וַדָּאוֹת. אוֹ חֲמֵשׁ זִיבוֹת וַדָּאוֹת. מְבִיאָה קָרְבָּן אֶחָד וְאוֹכֶלֶת בַּזְּבָחִים. כִּדְפָרֵישְׁנָא:

וְהַשְּׁאָר עָלֶיהָ חוֹבָה. דְּתַנְיָא, יָכוֹל תָּבִיא עַל הַלֵּידָה שֶׁלְּפָנֵי מְלֹאת וְעַל הַלֵּידָה שֶׁלְּאַחַר מְלֹאת קָרְבָּן אֶחָד לִשְׁנֵיהֶם, תַּלְמוּד לוֹמַר (ויקרא יב) זֹאת תּוֹרַת הַיֹּלֶדֶת:

קִנִּין. שְׁנֵי קִנִּין. דְּהַיְנוּ אַרְבַּע תּוֹרִין:

בְּדִינָרֵי זָהָב. בִּשְׁנֵי [דִּינָרִי] זְהוּבִים, דִּינַר זָהָב לְכָל קֵן:

הַמָּעוֹן הַזֶּה. שְׁבוּעָה הִיא:

נִכְנַס לְבֵית דִּין וְלִמַּד כּוּ'. אַף עַל פִּי שֶׁהֵקֵל בְּשֶׁל תּוֹרָה, וְלִמֵּד דָּבָר שֶׁאֵינוֹ כַּהֲלָכָה, מִשּׁוּם עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' עָשָׂה כֵּן. שֶׁאֶלְמָלֵא כֵּן לֹא יִמְצְאוּ, וְיִמָּנְעוּ הָעֲנִיּוֹת מִלְּהָבִיא אֲפִלּוּ אֶחָד, וְיֹאכְלוּ קָדָשִׁים בְּטֻמְאַת הַגּוּף:

בִּרְבָעָתַיִם. שְׁנֵי קִנִּין בִּשְׁנֵי רִבְעֵי דִּינַר כֶּסֶף. וְדִינַר זָהָב הוּא עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה דִּינְרֵי כֶּסֶף:

פרק ב

משנה א

אַרְבָּעָה מְחַסְּרֵי כַפָּרָה. שֶׁמְּבִיאִין כַּפָּרָה וְלֹא עַל חֵטְא אֶלָּא לֶאֱכֹל בַּקָּדָשִׁים:

וְהַמְצֹרָע. וְהוּא דְּלָא חָשִׁיב נַמִּי וְהַמְצֹרָעַת כִּי הֵיכִי דַּחֲשִׁיב זָב וְזָבָה, לְפִי שֶׁזָּב וְזָבָה עִקַּר טֻמְאָתָן ח�ֻלּוּקָה, שֶׁזָּב מְטַמֵּא בִּרְאִיּוֹת, וַאֲפִלּוּ רָאָה שָׁלֹשׁ רְאִיּוֹת בְּיוֹם אֶחָד, טָמֵא וּמֵבִיא קָרְבָּן, וְזָבָה אֵינָהּ מְבִיאָה קָרְבָּן עַד שֶׁתִּרְאֶה בַּשְּׁלִשָּׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה, הִלְכָךְ חַשְּׁבִינְהוּ לְתַרְתֵּי, אֲבָל מְצֹרָע וּמְצֹרַעַת אֵין עִקַּר טֻמְאָתָן חֻלּוּקָה, דִּשְׁנֵיהֶם שָׁעוּר טֻמְאָתָן בְּכַגְּרִיס:

גֵּר מְחַסַּר כַּפָּרָה. וְתַנָּא קַמָּא סָבַר, גֵּר כֵּיוָן שֶׁמָּל וְטָבַל מֻתָּר לֶאֱכֹל בַּקָּדָשִׁים, וְאֵין קָרְבָּן מְעַכְּבוֹ אֶלָּא בַּקָּהָל, הִלְכָךְ לָא חָשִׁיב לֵיהּ בִּכְלַל מְחַסְּרֵי כַפָּרָה:

עַד שֶׁיְּזַרֵק עָלָיו הַדָּם. אִם הֵבִיא קָרְבַּן בְּהֵמָה. וְאִם עוֹלַת הָעוֹף הֵבִיא, עַד שֶׁיִּתְמַצֶּה דָמוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:

וְנָזִיר לְיֵינוֹ וּלְתִגְלַחְתּוֹ. קָרְבַּן נָזִיר מַתִּיר לוֹ לִשְׁתּוֹת יַיִן וּלְתִגְלַחַת וּלְהִטַּמֵּא לְמֵתִים, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁשָּׁלְמוּ יְמֵי נִזְרוֹ אֵינוֹ מֻתָּר בְּיַיִן וּבְתִגְלַחַת וּלְהִטַּמֵּא לְמֵתִים עַד שֶׁיָּבִיא קָרְבָּן. וְתַנָּא קַמָּא לָא חָשִׁיב נָזִיר, דְּלֹא תָּנֵי אֶלָּא הָנָךְ דְּלְאִשְׁתְּרוּיֵי בַּקָּדָשִׁים, וְנָזִיר דְּמֵיתֵי קָרְבָּן, לְאִשְׁתְּרוּיֵי בְּיַיִן דְּחֵלִּין הוּא:

משנה ב

הַבָּא עַל שִׁפְחָה חָרוּפָה. דְּאָמַר קְרָא (ויקרא יט) וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאָשָׁם [לִפְנֵי ה']

עַל חַטָּאתוֹ, וְהַדַּר כְּתִיב (שם) וְנִסְלַח לוֹ מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא, לְרַבּוֹת מֵזִיד כְּשׁוֹגֵג:

וְנָזִיר שֶׁנִּטְמָא. דִּכְתִיב (במדבר ו) וְכִי יָמוּת מֵת עָלָיו בְּפֶתַע פִּתְאֹם, פֶּתַע, זֶה שׁוֹגֵג, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שם לה) וְאִם בְּפֶתַע בְּלֹא אֵיבָה. פִּתְאֹם, זֶה מֵזִיד, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (משלי כז) פִּתָּאִים עָבְרוּ וְנֶעֱנָשׁוּ, וְהֵיכָנוּ מֵזִיד, דְּאֵין עֹנֶשׁ אֶלָּא עַל הַמֵּזִיד:

וְעַל שְׁבוּעַת הָעֵדוּת. קָרְבַּן עוֹלֶה וְיוֹרֵד הָאָמוּר בִּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת, חַיֵּב הַכָּתוּב עַל מֵזִיד כַּשּׁוֹגֵג, דִּבְכֻלָּן נֶאֱמַר וְנֶעְלַם וְכָאן לֹא נֶאֱמַר וְנֶעְלַם:

וְעַל שְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן. אָשָׁם הָאָמוּר בִּשְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן חַיָּב בּוֹ מֵזִיד כַּשּׁוֹגֵג, דְּיָלִיף תֶּחֱטָא תֶּחֱטָא לִגְזֵרָה שָׁוָה מִשְּׁבוּעַת הָעֵדוּת:

משנה ג

הַבָּא עַל שִׁפְחָה חָרוּפָה בִּיאוֹת הַרְבֵּה. דִּכְתִיב (ויקרא יט) וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאָשָׁם וְגוֹ' עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא, וַהֲוָה מָצֵי לְמִכְתַּב עַל חַטָּאתוֹ וְלִשְׁתֹּק, מַאי אֲשֶׁר חָטָא, לְרַבּוֹת חַטָּאִים הַרְבֵּה. וְהָנֵי מִלֵּי כְּשֶׁבָּא בִּיאוֹת הַרְבֵּה עַל שִׁפְחָה אַחַת, אֲבָל בָּא עַל שְׁפָחוֹת

הַרְבֵּה וַאֲפִלּוּ בְּהֶעְלֵם אֶחָד, חַיָּב עַל כָּל שִׁפְחָה וְשִׁפְחָה, דִּכְתִיב וְהִיא שִׁפְחָה, לְחַיֵּב עַל כָּל שִׁפְחָה וְשִׁפְחָה:

וְנָזִיר שֶׁנִּטְמָא טֻמְאוֹת הַרְבֵּה. כְּשֶׁנִּטְמָא בְּתוֹךְ שִׁבְעַת יְמֵי טֻמְאָתוֹ לֹא צָרִיכָא לְמֵימַר דְּאֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא קָרְבָּן אֶחָד, דְּטֻמְאָה אֲרִיכְתָּא הִיא. כִּי צָרִיכָא לְנִטְמָא בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁהוּא יוֹם תִּגְלַחְתּוֹ. וְסָבַר הַאי תַּנָּא דִּקְרָא דִּכְתִיב (במדבר ו) וְקִדַּשׁ אֶת רֹאשׁוֹ בַּיּוֹם הַהוּא, בְּיוֹם שְׁבִיעִי שֶׁהוּא יוֹם תִּגְלַחְתּוֹ קָאָמַר, שֶׁנְּזִירוּת טְהֵרָה חָלָה עָלָיו בְּאוֹתוֹ יוֹם, וְהַשְׁתָּא סָלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמֵינָא כִּי נִטְמָא תְּרֵי זִמְנֵי בַּשְּׁבִיעִי הָווּ לְהוּ טֻמְאוֹת הַרְבֵּה, דְּהָא הִתְחִילָה נְזִירוּת דְּטָהֳרָה, וְלִחַיֵּב שְׁתֵּי קָרְבָּנוֹת, קַמַשְׁמַע לָן דִּלְעִנְיַן קָרְבָּן לֹא מִחַיֵּב אֶלָּא חַד, דְּלֹא אֲתָא זֶה לַשָּׁעָה הָרְאוּיָה לְקָרְבָּן, דְּאַף עַל גַּב דִּנְזִירוּת טָהֳרָה אַתְחָלָה לַהּ מִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, שָׁעָה הָרְאוּיָה לְקָרְבָּן אֵינָהּ אֶלָּא מִיּוֹם הַשְּׁמִינִי:

הַמְקַנֵּא לְאִשְׁתּוֹ עַל יְדֵי אֲנָשִׁים הַרְבֵּה. דִּכְתִיב (במדבר ה) זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת, תּוֹרָה אַחַת לִקְנָאוֹת הַרְבֵּה:

וּמְצֹרָע שֶׁנִּתְנַגַּע נְגָעִים הַרְבֵּה. כְּגוֹן שֶׁנִּתְנַגַּע וְנִתְרַפָּא נִתְנַגַּע וְנִתְרַפָּא פְּעָמִים הַרְבֵּה, אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא קָרְבָּן אֶחָד עַל כֻּלָּם, דִּכְתִיב (ויקרא יד) זֹאת תִּהְיֶה תּוֹרַת הַמְּצֹרָע, תּוֹרָה אַחַת לַמְּצֹרָע פְּעָמִים הַרְבֵּה:

הֵבִיא צִפֳּרִים וְנִתְנַגַּע. בַּגְּמָרָא מְפָרֵשׁ דְּהָכִי קָתָנֵי, לֹא עָלוּ צִפֳּרִים לְהִקָּבַע בַּעֲנִיּוּת וּבַעֲשִׁירוּת. שֶׁאִם הָיָה עָנִי בְּשָׁעַת [הֲבָאַת] צִפֳּרִים וְהֶעֱשִׁיר קֹדֶם שֶׁיָּבִיא חַטָּאתוֹ, צָרִיךְ לְהָבִיא קָרְבַּן עָשִׁיר. וְאִם הָיָה עָשִׁיר וְהֶעֱנִי, מֵבִיא קָרְבַּן דַּלּוּת עַד שֶׁיָּבִיא חַטָּאתוֹ. דְּבָתַר חַטָּאת אָזְלִינַן, בֵּין בַּעֲנִיּוּת בֵּין בַּעֲשִׁירוּת, דִּכְתִיב (שם) אֲשֶׁר לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ, כְּשֶׁלֹּא תַשִּׂיג יָדוֹ בְּשָׁעַת טָהֳרָתוֹ יָבִיא בְּדַלּוּת וְאַף עַל פִּי שֶׁהֶעֱשִׁיר אַחַר כֵּן, וְהַאי טָהֳרָתוֹ הַיְנוּ חַטָּאת שֶׁהוּא כַּפָּרָתוֹ:

עַד שֶׁיָּבִיא אֲשָׁמוֹ. דִּבְטָהֳרָתוֹ, אֲשָׁמוֹ מַשְׁמַע, שֶׁנּוֹתֵן מִדָּמוֹ עַל בְּהוֹנוֹתָיו וּמַכְשִׁירוֹ לֶאֱכֹל בַּקָּדָשִׁים. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

משנה ד

הָאִשָּׁה שֶׁיָּלְדָה וְלָדוֹת הַרְבֵּה. וְקָאָזֵיל וּמְפָרֵשׁ כֵּיצַד, כְּגוֹן הִפִּילָה בְּתוֹךְ שְׁמוֹנִים שֶׁל נְקֵבָה, שֶׁטָּבְלָה לְאַחַר שְׁבוּעַיִם דְּטֻמְאָה וְשִׁמְּשָׁה וְנִתְעַבְּרָה, וְהִפִּילָה נְקֵבָה לְאַחַר אַרְבָּעִים שֶׁל יְצִירָה, דְּהַיְנוּ חֲמִשִּׁים וְאַרְבַּע לַלֵּידָה הָרִאשׁוֹנָה, וְחָזְרָה וְהִפִּילָה לְסוֹף חֲמִשִּׁים וְאַרְבַּע שֶׁל זוֹ. וּלְהָכִי נָקֵט נְקֵבָה, דִּבְזָכָרִים לֵיכָּא לְמֵימַר הָכִי, דְּאִי הִפִּילָה בְּתוֹךְ אַרְבָּעִים דְּזָכָר, הַאי שֵׁנִי מַיָּא בְּעָלְמָא הוּא, דְּאֵין הַוָּלָד נוֹצָר עַד אַרְבָּעִים יוֹם:

וְהַמַּפֶּלֶת תְּאוֹמִים. אֲפִלּוּ זְכָרִים. כְּגוֹן נִתְעַבְּרָה שְׁלֹשָׁה, וְהִפִּילָה אֶחָד לְאַחַר אַרְבָּעִים, וְהַשֵּׁנִי נִשְׁתַּהָה וְיָצָא תּוֹךְ יְמֵי טֹהַר הָרִאשׁוֹן, וּשְׁלִישִׁי בְּתוֹךְ יְמֵי טֹהַר דְּשֵׁנִי. כָּל אֵלּוּ אֵין מְבִיאוֹת אֶלָּא קָרְבָּן אֶחָד, דִּכְתִיב (ויקרא יב) זֹאת תּוֹרַת הַיֹּלֶדֶת, מְלַמֵּד שֶׁמְּבִיאָה קָרְבָּן אֶחָד עַל וְלָדוֹת הַרְבֵּה. יָכוֹל עַל הַלֵּידָה שֶׁלְּפָנֵי מִלֹּאת וְשֶׁל אַחַר מִלֹּאת נַמִּי אֵינָהּ מְבִיאָה אֶלָּא קָרְבָּן אֶחָד, תַּלְמוּד לוֹמַר זֹאת:

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מְבִיאָה עַל הָרִאשׁוֹן וְאֵינָהּ מְבִיאָה עַל הַשֵּׁנִי. רַבִּי יְהוּדָה פָּלֵיג בֵּין אַוְלָדוֹת בֵּין אַתְאוֹמִים, וְאוֹמֵר מְבִיאָה עַל הַוְלָד הָרִאשׁוֹן, וְלֹא עַל הַשֵּׁנִי שֶׁנּוֹלַד בְּתוֹךְ מִלֹּאת שֶׁל רִאשׁוֹן. וּמְבִיאָה עַל הַשְּׁלִישִׁי, מִשּׁוּם דְּהוּא לֹא נוֹלַד תּוֹךְ מִלֹּאת, דְּלֹא חָשְׁבִינַן מִלֹּאת לַשֵּׁנִי, דִּכְמַאן דְּלֵיתֵיהּ דְּמֵי הוֹאִיל וְנוֹלַד תּוֹךְ מִלֹּאת שֶׁל רִאשׁוֹן, וּשְׁלִישִׁי הֲוֵי תְּחִלַּת לֵידָה. וְאֵינָהּ מְבִיאָה עַל הָרְבִיעִי, הוֹאִיל וְנוֹלַד תּוֹךְ מִלֹּאת דִּשְׁלִישִׁי, אֲבָל שְׁלִישִׁי לֹא נוֹלַד תּוֹךְ מִלֹּאת דְּרִאשׁוֹן דְּהָא עָבְרוּ יְמֵי טֻמְאָתוֹ דְּרִאשׁוֹן. וְגַבֵּי תְּאוֹמִים נַמִּי פָּלֵיג רַבִּי יְהוּדָה. וְאַף עַל גַּב דְּעִבּוּרָן כְּאַחַת, לֹא אָמְרִינַן חָדָא לֵידָה אֲרֵיכְתָּא הִיא וְאִית לֵיהּ מִלֹּאת נַמִּי לַשֵּׁנִי, וּשְׁלִישִׁי לָאו בַּר קָרְבָּן הוּא, אֶלָּא אִם נוֹלַד שְׁלִישִׁי לְאַחַר מִלֹּאת דְּרִאשׁוֹן סָבַר רַבִּי יְהוּדָה דְּמְבִיאָה קָרְבָּן עַל הַשְּׁלִישִׁי, וְעַל מִלֹּאת דְּשֵׁנִי לֹא אִכְפַּת לָן דִּכְמַאן דְּלֵיתֵיהּ דָּמֵי. וְכִי קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה וְלָד שֵׁנִי כְּמַאן דְּלֵיתֵיהּ דָּמֵי, לְעִנְיַן קָרְבָּן, הוֹאִיל וּבְתוֹךְ זְמַנּוֹ שֶׁל קָרְבָּן רִאשׁוֹן נוֹלַד, אֲבָל לְעִנְיַן טֻמְאָה מוֹדֶה דִּימֵי טֻמְאָה אִית לֵהּ וְכָל זְמַן שֶׁהִיא מַפֶּלֶת זָכָר יוֹשֶׁבֶת עָלָיו שִׁבְעַת יְמֵי טֻמְאָה וּשְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ דַּם טֹהַר], וְכָל זְמַן שֶׁהִיא מַפֶּלֶת נְקֵבָה יוֹשֶׁבֶת עָלֶיהָ שְׁבוּעַיִם דְּטֻמְאָה וְשִׁשִּׁים וְשֵׁשׁ דַּם טֹהַר. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה:

עוֹלָה וְיוֹרֵד. עוֹלָה לְעָשִׁיר, וְיוֹרֵד לְעָנִי. שֶׁאִם הוּא עָשִׁיר מֵבִיא כִּשְׁבָּה אוֹ שְׂעִירָה, וְאִם עָנִי תּוֹרִים וּבְנֵי יוֹנָה, וּבְדַלֵּי דַּלּוּת עֲשִׂירִית הָאֵיפָה סֹלֶת:

שְׁמִיעַת הַקּוֹל. וְשָׁמְעָה קוֹל אָלָה, וְטֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו בְּשׁוֹגֵג, וּשְׁבוּעַת בִּטּוּי, שְׁלָשְׁתָּן כְּתוּבִים בְּהֶדְיָא בְּפָרָשַׁת וַיִּקְרָא שֶׁמְּבִיאִין בְּדַלּוּת וּבְדַלֵּי דַּלּוּת:

וְהַיּוֹלֶדֶת. בַּעֲשִׁירוּת, כֶּבֶשׂ לְעוֹלָה וּבֶן יוֹנָה אוֹ תּוֹר לְחַטָּאת. בְּדַלּוּת, שְׁתֵּי תּוֹרִים דְּהַיְנוּ פְּרִידָה דְּעוֹף תַּחַת כֶּבֶשׂ. וְדַלֵּי דַּלּוּת לֹא נֶאֱמַר בְּיוֹלֶדֶת. וְכֵן מְצֹרָע, בַּעֲשִׁירוּת שְׁנֵי כְּבָשִׂים, בְּדַלּוּת שְׁתֵּי תּוֹרִים תַּחַת שְׁנֵי כְּבָשִׂים, וְדַלֵּי דַּלּוּת אֵין בּוֹ:

שָׁוִין בַּמַּכּוֹת וּבַקָּרְבָּן. אִם מְזִידִין שְׁנֵיהֶם לוֹקִין, כִּדְקַיְמָא לָן אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חַטֹּאת הָאָדָם (במדבר ח), הַשָּׁוָה הַכָּתוּב אִשָּׁה לָאִישׁ לְכָל עֲנָשִׁין שֶׁבַּתּוֹרָה. וְאִם שׁוֹגְגִין שְׁנֵיהֶם מְבִיאִים קָרְבָּן, דִּבְתַרְוַיְהוּ כְּתִיב כַּרַת בְּמַזִּיד, דִּכְתִיב (ויקרא יח) וְנִכְרְתוּ הַנְּפָשׁוֹת הָעֹשֹׂת, וְכָל שֶׁזִּדּוֹנוֹ כָּרֵת שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת:

וּבַשִּׁפְחָה לֹא הִשְׁוָוה. שֶׁהָאִשָּׁה לוֹקָה כְּדִכְתִיב (שם יט) בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה, הִיא בְּמַלְקוֹת וְהוּא בְּקָרְבַּן אֵיל אָשָׁם. וּלְשׁוֹן בִּקֹּרֶת, בִּקְרִיאָה, לְפִי שֶׁקּוֹרִין עַל הַלּוֹקֶה אִם לֹא תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת וְהַפְלָה ה' וְגוֹ'. אִי נַמִי, בִּקֹּרֶת לְשׁוֹן בִּקּוּר, שֶׁבֵּית דִּין מְבַקְּרִים וְאוֹמְדִים אֶת הַלּוֹקֶה כַּמָּה מַכּוֹת יָכוֹל לְקַבֵּל:

עָשָׂה בָהֶן הַמְעָרֶה. הַמַּכְנִיס עֲטָרָה בִּלְבַד:

כַּגּוֹמֵר בִּיאָתוֹ. וְחַיָּב עַל שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּהּ כְּמוֹ כְּדַרְכָּהּ, דִּמְשִׁכְבֵי אִשָּׁה כְּתִיב. וּבַשִּׁפְחָה אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא עַל גְּמַר בִּיאָה כְּדַרְכָּהּ, דִּשְׁכִבַת זֶרַע כְּתִיב בָּהּ, שֶׁרְאוּיָה לְהַזְרִיעַ:

וְכָל הָעֲרָיוֹת חַיָּב עַל כָּל בִּיאָה וּבִיאָה. וּבַשִּׁפְחָה אֲמַרַן לְעֵיל בְּפִרְקִין [דַּף ט] שֶׁמֵּבִיא קָרְבָּן אֶחָד עַל בִּיאוֹת הַרְבֵּה:

שֶׁעָשָׂה בָהּ אֶת הַמִּזִּיד כַּשּׁוֹגֵג. אִם שְׁנֵיהֶן מְזִידִין אוֹ הוּא שׁוֹגֵג וְהִיא מְזִידָה, הִיא בְּמַלְקוֹת וְהוּא בְּקָרְבָּן. אֲבָל אִם הִיא שׁוֹגֶגֶת, בֵּין שֶׁהוּא שׁוֹגֵג בֵּין שֶׁהוּא מֵזִיד, שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִים, דִּכְתִיב בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה, וְהַדַּר וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ. בִּזְמַן שֶׁהָאִשָּׁה לוֹקָה, אִישׁ מֵבִיא קָרְבָּן. אֵין הָאִשָּׁה לוֹקָה, אֵין הָאִישׁ מֵבִיא קָרְבָּן:

משנה ה

חֶצְיָהּ שִׁפְחָה וְחֶצְיָהּ בַּת חוֹרִין. הַמְאֹרֶסֶת לְעֶבֶד עִבְרִי, שֶׁהוּא מֻתָּר בְּשִׁפְחָה וּמֻתָּר בְּבַת חוֹרִין. אֲבָל לֹא לְעֶבֶד כְּנַעֲנִי, שֶׁהֲרֵי הוּא אָסוּר בָּהּ מִפְּנֵי צַד חֵרוּת שֶׁבָּהּ. וְאִלּוּ לֹא הָיְתָה חֶצְיָהּ שִׁפְחָה הָיוּ הַקִּדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ, וּשְׁנֵיהֶן נֶהֱרָגִין, אֲבָל עַכְשָׁיו קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ קְצָת מִפְּנֵי צַד חֵרוּת שֶׁבָּהּ, וְאֵין תּוֹפְסִין בָּהּ לְגַמְרֵי מִפְּנֵי צַד עַבְדוּת שֶׁבָּהּ, וְהַיְנוּ דִּכְתִיב (ויקרא יט) לֹא יוּמְתוּ כִּי לֹא חֻפָּשָׁה, הָא חֻפָּשָׁה חַיָּבִים:

וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדָּתָה. מַשְׁמַע פְּדוּיָה קְצָת וְאֵינָהּ פְּדוּיָה לְגַמְרֵי:

זוֹ הִיא שִׁפְחָה וַדַּאִית. כְּלוֹמַר שִׁפְחָה גְּמוּרָה. וְהַאי דִּכְתִיב וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדָּתָה, דִּבְּרָה תּוֹרָה כִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם:

כָּל הָעֲרָיוֹת מְפֹרָשׁוֹת. שֶׁהֵן בְּנוֹת חוֹרִין, וְשִׁיּוּר אֵין לָנוּ, וְזוֹ וַדַּאי מְשֻׁנָּה הִיא חֶצְיָהּ שִׁפְחָה וְחֶצְיָהּ בַּת חוֹרִין. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה הַיְנוּ רַבִּי עֲקִיבָא, אֶלָּא דְּאָמַר לֵיהּ לְרַבִּי יִשְׁמָעֵאל אֲנָא בְּעַלְמָא כְּוָתָךְ סְבִירָא לִי דִּדְבָּרָה תּוֹרָה כִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, מֵיהוּ הָכָא שְׁאנֵי, מִדִּכְתִיב כִּי לֹא חֻפָּשָׁה, וְהָפְדֵּה לֹא נִפְדָּתָה לָמָּה לִי. שְׁמַע מִנַּהּ לְחֶצְיָהּ שִׁפְחָה וְחֶצְיָהּ בַּת חוֹרִין. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:

משנה ו

כָּל הָעֲרָיוֹת. אִם הָאֶחָד גָּדוֹל, הָאִישׁ אוֹ הָאִשָּׁה, וְהָאַחֵר קָטָן, הַקָּטָן פָּטוּר וְגָדוֹל חַיָּב. וּבַשִּׁפְחָה אֵינוֹ כֵּן, דְּאִם הָאֶחָד קָטָן, גָּדוֹל נַמִי פָּטוּר, דְּהָא אִתְּקוּשׁ לַהֲדֵדִי, בִּקֹּרֶת תִּהְיֶה

וְהֵבִיא אֶת אֶשְׁמוֹ, בְּזְמַן שֶׁהִיא לוֹקָה הוּא מֵבִיא קָרְבָּן, אֵין הָאִשָּׁה לוֹקָה אֵין הָאִישׁ מֵבִיא קָרְבָּן:

אֶחָד עֵר וְאֶחָד יָשֵׁן הַיָּשֵׁן פָּטוּר. וְעֵר חַיָּב. וּבְשִׁפְחָה חֲרוּפָה עֵר נַמִּי פָּטוּר, דְּהָא אִתַּקּוּשׁ לַהֲדֵדֵי כְּדַאֲמַרַן:

שׁוֹגֵג בְּחַטָּאת וּמֵזִיד בְּהֶכֶרֵת. וְשִׁפְחָה חֲרוּפָה, אִם הוּא מֵזִיד וְהִיא שׁוֹגֶגֶת, שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין, דְּהוֹאִיל וְאֵין הָאִשָּׁה לוֹקָה אֵין הָאִישׁ מֵבִיא אָשָׁם. וְאִם הוּא שׁוֹגֵג וְהִיא מְזִידָה, הִיא לוֹקָה וְהוּא בְּאָשָׁם:

פרק ג

משנה א

אָמְרוּ לוֹ. אֶפְלוּ אֶחָד אוֹמֵר לוֹ אָכַלְתָּ חֵלֶב וְהוּא שׁוֹתֵק וְאֵינוֹ מַכְחִישׁוֹ:

מֵבִיא חַטָּאת. עַל פִּיו:

שְׁנַיִם אוֹמְרִים לוֹ אָכַלְתָּ חֵלֶב. וַאֲפִלּוּ מֵאָה. וְהוּא מַכְחִישָׁם וְאוֹמֵר בָּרֵי לִי שֶׁלֹּא אָכַלְתִּי, אֵינוֹ מֵבִיא קָרְבָּן עַל פִּיהֶם, דִּכְתִיב (ויקרא ד) אוֹ הוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ, וְלֹא שֶׁיּוֹדִיעוּהוּ אֲחֵרִים:

רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּב. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר:

אִם הֶבִיאוּהוּ שְׁנַיִם כּוּ'. כְּגוֹן אִם הֵעִידוּ עָלָיו שֶׁהָרַג אֶת הַנֶּפֶשׁ:

אִם יְרֻצֶּה לוֹמַר מֵזִיד הָיִיתִי. אִם הָיָה רוֹצֶה לִפְטֹר עַצְמוֹ בְּשֶׁקֶר הָיָה יָכוֹל לוֹמַר מֵזִיד הָיִיתִי, וּמֵזִיד פָּטוּר מִקָּרְבָּן:

משנה ב

חֵלֶב וְחֵלֶב. שְׁנֵי זֵיתֵי חֵלֶב:

בְּהֶעְלֵם אֶחָד. אֲבָל בִּשְׁנֵי הֶעְלֵמוֹת חַיָּב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, דְּקִימָא לָן הֶעְלֵמוֹת מְחַלְּקִין:

מִמִּין אֶחָד חַיָּב. הָא קָמַשְׁמַע לָן דְּאַף עַל גַּב דְּאֵין הַשְּׁנֵי חֲצָאֵי זֵיתִים מִתַּמְחוּי אֶחָד דְּהַיְינוּ מִתַּבְשִׁיל אֶחָד, אֶלָּא הֵם מִתַּבְשִׁילִין חֲלוּקִין, אֲפִלּוּ הָכִי מִצְטָרֵף, לְפִי שֶׁאֵין תַּמְחוּיִין מְחַלְּקִין:

משנה ג

כַּמָּה יִשְׁהֶה הָאוֹכְלָן. לִשְׁנֵי חֲצָאֵי זֵיתִים דְּאָמְרִינַן מִצְטָרְפִין:

כְּאִלּוּ אוֹכְלָן קָלִיּוֹת. רוֹאִין אוֹתָן כְּאִלּוּ נִתְפָּרְדוּ לְפֵרוּרִין [דַּקִּין] כְּקָלִיּוֹת וְאוֹכְלָן אַחַת אַחַת בְּסָמוּךְ זוֹ אַחַר זוֹ, וּבְהַהִיא מִשְׁעָרִינַן, אִם אָכַל חֲצִי זַיִת וְהִפְסִיק וּלְאַחַר שָׁעָה אָכַל חֲצִי זַיִת אַחֵר, אִם שָׁהָה מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף כְּדֵי אֲכִילַת קְלִיּוֹת בְּסָמוּךְ זוֹ לְזוֹ, מִצְטָרְפִין. אֲבָל אִם

לֹא הִפְסִיק מֵאֲכִילָה אֶלָּא שֶׁשָּׁהָה בִּלְעִיסָתָן וּבְלִיעָתָן אֲפִלּוּ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ, מִצְטָרְפִין לְדִבְרֵי רַבִּי מֵאִיר:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים עַד שֶׁיִּשְׁהֶה מִתְּחִלָּה וְעַד סוֹף כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס. כְּלוֹמַר אֲפִלּוּ לֹא הִפְסִיק בֵּין אֲכִילַת חֲצִי זַיִת לַאֲכִילַת חֲצִי הָאַחֵר, אֶלָּא שֶׁשָּׁהָה בִּלְעִיסַת שְׁנֵי חֲצָאֵי זֵיתִים כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס מִתְּחִלַּת הָאֲכִילָה עַד סוֹף בְּלִיעָתָן, מִצְטָרְפִין. בְּיוֹתֵר מִכְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס, אֵין מִצְטָרְפִין. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

פְּרָס. לְשׁוֹן פְּרוּסָה. וְהוּא חֲצִי כִּכָּר שֶׁל עֵרוּב, מִשְּׁלֹשׁ כִּכָּרוֹת לְקַב, שֶׁכָּל כִּכָּר שְׁמֹנָה בֵּיצִים, נִמְצָא חֲצִי כִּכָּר אַרְבַּע בֵּיצִים. כָּךְ פֵּרְשׁוּ רַבּוֹתַי. וְרַמְבַּ"ם אוֹמֵר שֶׁהוּא שְׁלֹשׁ בֵּיצִים:

אֲכָל אֲכָלִים טְמֵאִים. הָאוֹכֵל אֲכָלִים טְמֵאִים כַּחֲצִי פְּרָס שֶׁהוּא שְׁנֵי בֵּיצִים לְפֵרוּשׁ רַבּוֹתַי, וּלְדִבְרֵי רַמְבַּ"ם בֵּיצָה וּמֶחֱצָה, נִפְסְלָה גְּוִיָּתוֹ מִלֶּאֱכֹל בַּתְּרוּמָה. וְכֵן הַשְּׁוֹתֶה מַשְׁקִין טְמֵאִים כִּרְבִיעִית, נִפְסְלָה גְּוִיָּתוֹ מִלֶּאֱכֹל בַּתְּרוּמָה עַד שֶׁיִּטְבֹּל. וְהַשְּׁוֹתֶה רְבִיעִית יַיִן וְנִכְנָס לַמִּקְדָּשׁ, חַיָּב כָּרֵת. וְהַשְׁתָּא קָאָמַר, שֶׁאִם שָׁהָה בַּאֲכִילַת חֲצִי פְּרָס שֶׁל אֲכָלִים טְמֵאִים, אוֹ בִּשְׁתִיַּת רְבִיעִית שֶׁל מַשְׁקִין טְמֵאִין, כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס, מִצְטָרְפִין לִכְשֶׁעוּר וְנִפְסְלָה גְּוִיָּתוֹ מִלֶּאֱכֹל בַּתְּרוּמָה. וְאִם שָׁהָה יוֹתֵר מִשֶּׁעוּר זֶה, אֵין מִצְטָרְפִין. וְהוּא הַדִּין לְשֶׁעוּר רְבִיעִית יַיִן שֶׁל כְּנִיסַת מִקְדָּשׁ, שֶׁאִם שָׁהָה בִּשְׁתִיָּתוֹ כְּדֵי אֲכִילַת פְּרָס אוֹ פָּחוֹת, חַיָּב. יוֹתֵר עַל כֵּן, פָּטוּר:

אִם הִפְסִיק בָּהּ. שֶׁלֹּא שָׁתָה כָּל הָרְבִיעִית בְּבַת אַחַת, וְנִכְנַס לַמִּקְדָּשׁ, פָּטוּר, דִּכְתִיב (ויקרא י) יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ, יַיִן דֶּרֶךְ שִׁכְרוּתוֹ. וְאִם אֵינוֹ שׁוֹתֶהוּ בְּבַת אַחַת, אֵין זֶה דֶּרֶךְ שִׁכְרוּתוֹ. וְכֵן אִם נָתַן בּוֹ מַיִם. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְהָנֵי מִילֵּי בְּשׁוֹתֶה רְבִיעִית מַמָּשׁ, אֲבָל שָׁתָה יוֹתֵר מֵרְבִיעִית, מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּחַיָּב אֲפִלּוּ לֹא שָׁתָה כֻּלּוֹ בְּבַת אַחַת:

משנה ד

אַרְבַּע חַטָּאוֹת. חַד מִשּׁוּם חֵלֶב, וְחַד מִשּׁוּם אוֹכֶל קֹדֶשׁ בְּטֻמְאָה, וְחַד מִשּׁוּם נוֹתָר, וְחַד מִשּׁוּם יוֹם הַכִּפּוּרִים. וְהָא דְּקָיְמָא לָן בְּכָל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ דְּאֵין אִסּוּר חָל עַל אִסּוּר, הָנֵי מִילֵּי בְּאִסּוּר גְּרִידָא, כְּגוֹן הָאוֹכֵל נְבֵלַת בְּהֵמָה טְמֵאָה אֵינוֹ חַיָּב מִשּׁוּם נְבֵלָה לְפִי שֶׁהוּא אִסּוּר גְּרִידָא שֶׁאֵינוֹ לֹא כּוֹלֵל וְלֹא מוֹסִיף. אֲבָל הָכָא, אָדָם שֶׁהָיָה מִתְּחִלָּה טָהוֹר, הָיָה אָסוּר בַּחֵלֶב וּמֻתָּר בְּשָׂר בְּשָׂר שֶׁל קָדָשִׁים. נַעֲשָׂה טָמֵא, מִגּוֹ דְּנֶאֱסַר בְּשָׂאר חֲתִיכוֹת שֶׁל בָּשָׂר קָדָשִׁים מִשּׁוּם טֻמְאָה, אִתְּסַר נַמִּי בַּחֵלֶב אַף עַל פִּי שֶׁהָיְתָה אֲסוּרָה מִתְּחִלָּה, וְהַיְנוּ אִסּוּר כּוֹלֵל, שֶׁהָאִסּוּר הָאַחֲרוֹן כּוֹלֵל וְאוֹסֵר דְּבָרִים אֲחֵרִים עַל הָאָדָם שֶׁהָיוּ מֻתָּרִים לוֹ מִתְּחִלָּה. וּמֵיהוּ לֹא אִתּוֹסַף אִסּוּרָא אַחֻפְצָא, אֶלָּא אַגַּבְרָא אִתּוֹסַף אִסּוּרָא לְגַבֵּי אַחֲרִינֵי וְגָרִיר וְכָיֵיל נַמִּי לְהַאי בְּאִסּוּרֵיהּ. נַעֲשָׂה זֶה הַחֵלֶב נוֹתָר, הַיְנוּ אִסּוּר מוֹסִיף, דְּמֵעִקָּרָא לְהֶדְיוֹט אָסוּר וּלְגַבּוֹהַּ שָׁרֵי, כֵּיוָן שֶׁנַּעֲשָׂה נוֹתָר נוֹסַף אִסּוּר עַל הַחֲתִיכָה עַצְמָהּ לֵאָסֵר אֲפִלּוּ לְגַבּוֹהַּ. וּמִתּוֹךְ שֶׁחָל

עָלֶיהָ שֵׁם אִסּוּר נוֹתָר לְאָסְרָהּ לְגָבוֹהַּ, חָל עָלֶיהָ נַמִּי שֵׁם נוֹתָר לְגַבֵּי הֶדְיוֹט לְהִתְחַיֵּב עָלֶיהָ מִשּׁוּם נוֹתָר, אַף עַל גַּב דִּבְלָאוֹ הָכִי הָיְתָה אֲסוּרָה לְהֶדְיוֹט. חָל עָלֶיהָ יוֹם הַכִּפּוּרִים, מִגּוֹ דְּאִתּוֹסַף אִסּוּרָא לְגַבֵּי גַּבְרָא לְאָסְרוֹ בְּחֵלִּין שֶׁהָיוּ מֻתָּרִים לוֹ קֹדֶם יוֹם הַכִּפּוּרִים, גּוֹרֵר וְכוֹלֵל נַמִּי לְהַאי חֵלֶב שֶׁל מֻקְדָּשִׁים בַּהֲדֵיהּ לְהִתְחַיֵּב עָלָיו מִשּׁוּם יוֹם הַכִּפּוּרִים:

וְאָשָׁם אֶחָד. אֲשַׁם מְעִילוֹת עַל שֶׁנֶּהֱנָה מִן הֶקְדֵּשׁ בִּשְׁוֹגֵג. וְאַף זֶה אִסּוּר מוֹסִיף, דְּאִתּוֹסַף אִסּוּרָא עַל חֶפְצָא, דְּקֹדֶם דְּהִקְדִּישָׁהּ הָיָה חֵלֶב זֶה אָסוּר בַּאֲכִילָה וּמֻתָּר בַּהֲנָאָה, אַקְדְּשָׁהּ, נֶאֱסְרָה אֲפִלּוּ בַּהֲנָאָה, וּמִתּוֹךְ שֶׁחָל שֵׁם הֶקְדֵּשׁ עַל הַחֵלֶב לְאָסְרוֹ בַּהֲנָאָה, חָל עָלָיו נַמִּי לְהִתְחַיֵּב בַּאֲכִילָתוֹ מִשּׁוּם נֶהֱנָה מִן הַהֶקְדֵּשׁ:

אִם הָיָה בְּשַׁבָּת וְהוֹצִיאוֹ בְּפִיו. כְּשֶׁהָיָה אוֹכְלוֹ:

חַיָּב. גַּם עַל הַהוֹצָאָה. וּבַגְּמָרָא מְפָרֵשׁ דְּהָכִי קָאָמַר, אִם הָיָה יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁחָל לִהְיוֹת בְּשַׁבָּת וְהוֹצִיאוֹ, חַיָּב שְׁתַּיִם עַל הַהוֹצָאָה, מִשּׁוּם שַׁבָּת וּמִשּׁוּם יוֹם הַכִּפּוּרִים, שֶׁשְּׁנֵיהֶם בָּאִים כְּאֶחָד, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁקִּדֵּשׁ הַיּוֹם לְשַׁבָּת קִדֵּשׁ נַמִּי לְיוֹם הַכִּפּוּרִים, וּכְשֶׁם שֶׁעֲרוּב וְהוֹצָאָה לְשַׁבָּת כָּךְ עֲרוּב וְהוֹצָאָה לְיוֹם הַכִּפּוּרִים. וְאִסּוּר חָל עַל אִסּוּר בְּאִסּוּר בַּת אַחַת:

אֵינוֹ מִן הַשֵּׁם. כְּלוֹמַר תַּנָּא לֹא קָחֲשִׁיב אֶלָּא חַטָּאוֹת הַבָּאוֹת מִפְּנֵי אֲכִילָה, וְהַאי מִפְּנֵי הוֹצָאָה הוּא:

משנה ה

בִּתּוֹ וַאֲחוֹתוֹ. כְּגוֹן שֶׁבָּא עַל אִמּוֹ וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בַּת וַהֲרֵי הִיא בִּתּוֹ וַאֲחוֹתוֹ מֵאִמּוֹ, וְאֵשֶׁת אָחִיו שֶׁנִּשֵּׂאת לוֹ קֹדֶם לָכֵן וּמֵת, וּלְאַחַר מִיתָתוֹ נִשְׂאָהּ אָחִי אָבִיו וּבָא זֶה אָבִיהָ עָלֶיהָ בְּנִדָּתָהּ, וְהִשְׁתָּא אִסּוּר בִּתּוֹ וַאֲחוֹתוֹ בְּאִין כְּאַחַת. וְאַף עַל פִּי שֶׁהִיא מַמְזֶרֶת וַאֲסוּרָה לָבֹא בַּקָּהָל, כְּשֶׁנִּשֵּׂאת לְאָחִי אָבִיהָ קִדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בָּהּ, לְפִי שֶׁקִּדּוּשִׁין תּוֹפְסִין בְּחַיָּבֵי לָאוִין. אִי נַמִּי, אִם הָיוּ אֲחֵי אָבִיהָ מַמְזֵרִים מֻתָּרִים לִשָּׂא אוֹתָהּ לְכַתְּחִלָּה, וְנֶאֱסְרָה עַל אָבִיהָ מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָחִיו לְפִי שֶׁהוּא אִסּוּר מוֹסִיף, שֶׁמִּתְּחִלָּה הָיְתָה מֻתֶּרֶת לַאֲחֵי אָבִיהָ כֵּלָן, וּכְשֶׁנִּשֵּׂאת לְאֶחָד מֵהֶן נֶאֱסְרָה עַל כָּל הָאַחִין, וּמִתּוֹךְ שֶׁחָל עָלֶיהָ שֵׁם אֵשֶׁת אָח לְגַבֵּי שְׁאָר הָאַחִים שֶׁהָיְתָה מֻתֶּרֶת לָהֶן, חָל עָלֶיהָ נַמִּי שֵׁם אֵשֶׁת אָח לְגַבֵּי אָבִיהָ לְהִתְחַיֵּב עָלֶיהָ נַמִּי מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָחִיו. מֵת אָחִיו וְנִשֵּׂאת לַאֲחִי אֲבִי אָבִיהָ, מִגּוֹ דְּאִתּוֹסַף בָּהּ אִסּוּרָא לְגַבֵּי שְׁאָר אֲחֵי אָבִיו, אִתּוֹסַף בָּהּ אִסּוּרָא נַמִּי לְגַבֵּי דִּידֵיהּ. הַוְיָא לַהּ אֵשֶׁת אִישׁ, מִגּוֹ דְּאִתּוֹסַף אִסּוּרָא לְגַבֵּי עָלְמָא, אִתּוֹסַף אִסּוּרָא לְגַבֵּי דִּידֵיהּ. פְּרָסָה נִדָּה, מִגּוֹ דְּאִתּוֹסַף אִסּוּרָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ. אִתּוֹסַף אִסּוּרָא נַמִּי לְגַבֵּי דִּידֵיהּ:

חַיָּב עָלֶיהָ מִשּׁוּם בַּת בִּתּוֹ וְכַלָּתוֹ. כְּגוֹן שֶׁנִּשְׂאָהּ בְּנוֹ:

וַאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ. שֶׁהָיָה נָשׂוּי אֶת בַּת חֲתָנוֹ שֶׁהִיא אֲחוֹת בַּת בִּתּוֹ מִן הָאָב:

וְאֵשֶׁת אָחִיו. שֶׁמֵּת בְּנוֹ וּנְשָׂאָהּ אָחִיו שֶׁל זֶה:

וְאֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו. שֶׁמֵּת אָחִיו וּנְשָׂאָהּ אֲחִי אָבִיו:

אִם עָבַר הַזָּקֵן. אָבִיו שֶׁל זֶה, וּנְשָׂאָהּ, וְאַחַר כָּךְ בָּא עָלֶיהָ זֶה, חַיָּב אַף עַל אֵשֶׁת הָאָב. וְאַף עַל גַּב דְּאֵשֶׁת אָחִיו הִיא, דְּהָא מְחַיְּבִינַן לֵיהּ לְבָרִיהּ מִשּׁוּם אֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו, אַלְמָא אֲסוּרָה לֵיהּ לְאָבִיו מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָח וְאֵין (לה) [לוֹ] אִישׁוּת בָּהּ, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן כְּגוֹן שֶׁנָּפְלָה לְפָנָיו לְיִבּוּם מֵאָחִיו, שֶׁמֵּת בְּלֹא בָּנִים וְיִבְּמָהּ הוּא וּנְשָׂאָהּ, וְהַאי עָבַר הַזָּקֵן דְּתְנַן, הַיְנוּ מִשּׁוּם שֶׁהִיא לוֹ בְּאִסּוּר שְׁנִיָּה בִּלְבַד, מִשּׁוּם בַּת בַּת בְּנוֹ וּמִשּׁוּם כַּלַּת בְּנוֹ דִּשְׁתֵּיהֶן שְׁנִיּוֹת מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. וְאִם תֹּאמַר, כַּלָּתוֹ הִיא, דְּהָא מְחַיְּבִינַן לֵיהּ לְבָרִיהּ מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָח. לָאו פִּרְכָא הִיא, דְּאִיכָּא לְאוֹקְמֵי דְּאֵשֶׁת אָחִיו שֶׁל בְּנוֹ מֵאִמּוֹ הִיא, וְלֹא כַּלָּתוֹ שֶׁל אָב הִיא, אֶלָּא אֵשֶׁת חוֹרְגוֹ וּמֻתֶּרֶת לוֹ. וְאִם תֹּאמַר, וּמַאי אִסּוּר מוֹסִיף אִיכָּא בְּבַת בִּתּוֹ כְּשֶׁעָבַר אָבִיו וּנְשָׂאָהּ דְּקָא מְחַיְּבַת לֵיהּ נַמִּי מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָב. הָא מִלְּתָא בָּעוּ לַהּ בַּגְּמָרָא, וְתֵרְצוּ, כְּגוֹן דְּאִיכָּא בְּרָא לְסַבָּא וְאָחִיו שֶׁל זֶה הוּא, דְּמִגּוֹ דְּאִתּוֹסַף בָּהּ אִסּוּרָא גַּבֵּי הַהוּא בְּרָא מִשּׁוּם אֵשֶׁת אָב, אִתּוֹסַף נַמִּי גַּבֵּי דִּידֵיהּ:

וְכֵן הַבָּא עַל בַּת אִשְׁתּוֹ. חַיָּב עָלֶיהָ מִשּׁוּם כָּל אֵלּוּ שֶׁחַיָּב בְּבִתּוֹ:

וְעַל בַּת בַּת אִשְׁתּוֹ. חַיָּב מִשּׁוּם כָּל אֵלּוּ שֶׁחַיָּב עַל בַּת בִּתּוֹ. וּבַת אִשְׁתּוֹ שֶׁהִיא אֲחוֹתוֹ מַשְׁכַּחַת לַהּ, כְּגוֹן שֶׁאָבִיו אָנַס אוֹ פִּתָּה אִשָּׁה וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בַּת, וְאַחַר כָּךְ נָשָׂא הוּא אֲנוּסַת אָבִיו אוֹ מְפֻתַּת אָבִיו שֶׁהִיא מֻתֶּרֶת לוֹ, הֲרֵי אוֹתָהּ הַבַּת אֲחוֹתוֹ וּבַת אִשְׁתּוֹ. וּבַת בַּת אִשְׁתּוֹ וַאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ מַשְׁכַּחַת לַהּ, כְּגוֹן שֶׁבָּא אָבִי אִשְׁתּוֹ עַל בַּת אִשְׁתּוֹ וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בַּת, אוֹתָהּ הַבַּת הִיא בַּת בַּת אִשְׁתּוֹ וַאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ:

משנה ו

מִשּׁוּם חֲמוֹתוֹ וְכַלָּתוֹ וַאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ. הָאָב שֶׁבָּא עַל בִּתּוֹ וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בַּת, נָשָׂא רְאוּבֵן זֹאת הַבַּת, הֲרֵי אִמָּהּ אֲסוּרָה עָלָיו מִשּׁוּם חֲמוֹתוֹ וַאֲחוֹת אִשְׁתּוֹ. נִשֵּׂאת לִבְנוֹ שֶׁל רְאוּבֵן, נוֹסֵף עָלֶיהָ אִסּוּר מִשּׁוּם כַּלָּתוֹ. מֵת בְּנוֹ שֶׁל רְאוּבֵן אוֹ גֵּרְשָׁהּ וְנִשֵּׂאת לְאָחִיו, נוֹסֵף עָלֶיהָ אִסּוּר אֵשֶׁת אָחִיו. מֵת אָחִיו אוֹ גֵּרְשָׁהּ וְנִשֵּׂאת לַאֲחִי אָבִיו, נוֹסֵף עָלֶיהָ אִסּוּר אֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו. נִשֵּׂאת לְעַלְמָא וְהִיא אֵשֶׁת אִישׁ וּפִרְסָה נִדָּה וּבָא עָלֶיהָ רְאוּבֵן בְּעוֹדָהּ אֵשֶׁת אִישׁ וְנִדָּה, הֲרֵי חַיָּב עָלֶיהָ מִשּׁוּם כָּל הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ:

וְכֵן הַבָּא עַל אֵם חֲמוֹתוֹ. לְבָן בָּא עַל דִּינָה בַּת לֵאָה בִּתּוֹ וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בַּת וּשְׁמָהּ סֶרַח, הִנּוֹשֵׂא סֶרַח, נֶאֱסְרָה עָלָיו לֵאָה מִשּׁוּם אֵם חֲמוֹתוֹ וּמִשּׁוּם אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ, שֶׁהֲרֵי סֶרַח אִשְׁתּוֹ וְלֵאָה שְׁתֵּיהֶן בְּנוֹת לְבָן. נִשֵּׂאת לֵאָה לְבָן בַּעְלָהּ שֶׁל סֶרַח וְנַעֲשֵׂית כַּלָּתוֹ, וְאַחַר כָּךְ לְאָחִיו,

וְאַחַר כָּךְ לַאֲחִי אָבִיו, וּבָא עָלֶיהָ בַּעְלָהּ שֶׁל סָרַח בְּעוֹדָהּ אֵשֶׁת אִישׁ וְנִדָּה, חַיָּב עָלֶיהָ מִשּׁוּם כָּל הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ:

וְאֵם חָמִיו. רְאוּבֵן בָּא עַל זְקֶנְתּוֹ אֵשֶׁת לָבָן, אֵם לֵאָה אִמּוֹ, וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בַּת וּשְׁמָהּ דִּינָה, הַנּוֹשֵׂא אֶת דִּינָה נֶאֱסָרָה עָלָיו לֵאָה אִמּוֹ שֶׁל רְאוּבֵן מִשּׁוּם אֵם חָמִיו וּמִשּׁוּם אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ, שֶׁהֲרֵי דִּינָה אִשְׁתּוֹ וְלֵאָה אֵם חָמִיו שִׁתֵּיהֶן בְּנוֹת אֵשֶׁת לָבָן. נַעֲשֵׂית כַּלָּתוֹ וְאַחַר כָּךְ אֵשֶׁת אָחִיו וְאַחַר כָּךְ אֵשֶׁת אֲחִי אָבִיו וְאֵשֶׁת אִישׁ וְנִדָּה, חַיָּב עָלֶיהָ מִשּׁוּם כָּל הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ:

הַבָּא עַל חֲמוֹתוֹ חַיָּב עָלֶיהָ כוּ'. לְאֵשֶׁת לָבָן שְׁתֵּי בָּנוֹת לֵאָה וְרָחֵל, וּבֵן אֶחָד וּשְׁמוֹ אָשֵׁר, וְשָׁם בַּת אָשֵׁר סָרַח, וּבָא אֶחָד מִן הַשּׁוּק וְנָשָׂא אֶת רָחֵל וְיוֹכֶבֶד בַּת לֵאָה וְסָרַח בַּת אָשֵׁר, וְאַחַר כָּךְ בָּא הַנּוֹשֵׂא שְׁלֹשׁ נָשִׁים הַלָּלוּ עַל אֵשֶׁת לָבָן, חַיָּב עָלֶיהָ מִשּׁוּם חֲמוֹתוֹ וְאֵם חֲמוֹתוֹ וְאֵם חָמִיו. מִשּׁוּם חֲמוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי הִיא אֵם רָחֵל אִשְׁתּוֹ. וּמִשּׁוּם אֵם חֲמוֹתוֹ, שֶׁהֲרֵי הִיא אֵם לֵאָה חֲמוֹתוֹ. וּמִשּׁוּם אֵם חָמִיו, לְפִי שֶׁהִיא אִמּוֹ שֶׁל אָשֵׁר חָמִיו:

שְׁלָשְׁתָּן שֵׁם אֶחָד הֵם. בְּחַד קְרָא כְּתִיבִי וּבְחַד לָאו. הִלְכָּךְ אֵין חִלּוּק חַטָּאוֹת בֵּינֵיהֶן. וְכֵן הֲלָכָה:

משנה ז

בָּאטְלִיס. שׁוּק שֶׁמּוֹכְרִים שָׁם בָּשָׂר:

שֶׁל אֻמָּאוֹם. שֵׁם הָעִיר:

הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ וְכוּ'. הָכִי קָאָמַר, הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ שֶׁהִיא אֲחוֹת אָבִיו וַאֲחוֹת אִמּוֹ. וּמַשְׁכַּחַת לַהּ, כְּגוֹן שֶׁבָּא רְאוּבֵן עַל אִמּוֹ וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה שְׁתֵּי בָּנוֹת וְחָזַר וּבָא עַל אַחַת מִבְּנוֹתָיו אֵלּוּ וְהוֹלִיד מִמֶּנָּה בֵּן, וּבָא הַבֵּן עַל אֲחוֹתוֹ שֶׁהִיא אֲחוֹת אָבִיו וַאֲחוֹת אִמּוֹ:

שֶׁהַדְּבָרִים קַל וָחֹמֶר. וּמָה הַבָּא עַל חֲמֵשׁ נָשָׁיו נִדּוֹת שֶׁהֵם שֵׁם אֶחָד, לְנִדָּה לֹא תִקָּרֵב, חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, הַבָּא עַל אֲחוֹתוֹ שֶׁהִיא אֲחוֹת אָבִיו וַאֲחוֹת אִמּוֹ שֶׁהֵן שְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת, כְּלוֹמַר שְׁלֹשָׁה לָאוִין מְחֻלָּקִין, אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וְהַאי קַל וָחֹמֶר פְּרִיכָא הוּא, דְּמָה לְחָמֵשׁ נָשִׁים נִדּוֹת שֶׁהֵן גּוּפִים מְחֻלָּקִים. אֶלָּא טַעֲמָא, מִשּׁוּם דְּאָמַר קְרָא (ויקרא כ) עֶרְוַת אֲחוֹתוֹ גִּלָּה וְגוֹ', וּקְרָא יְתֵירָא הוּא, דִּבְרִישֵׁיהּ דִּקְרָא כְּתִיב וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֲחוֹתוֹ וְרָאָה אֶת עֶרְוָתָהּ וְגוֹ', לָמָּה לִי לְמִהְדַּר תּוּ עֶרְוַת אֲחוֹתוֹ גִּלָּה, אֶלָּא לְלַמֵּד עַל אֲחוֹתוֹ שֶׁהִיא אֲחוֹת אָבִיו וַאֲחוֹת אִמּוֹ שֶׁחַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת:

משנה ח

אֲבָר הַמְדַלְדֵּל בִּבְהֵמָה. תָּלוּשׁ רֻבּוֹ וּמְעֹרֶה בְּמִקְצָתוֹ:

מַהוּ. שֶׁיְּטַמֵּא מִשּׁוּם אֵבֶר מִן הַחַי כְּאִלּוּ נִתְלַשׁ לְגַמְרֵי. וְקַיְמָא לָן בְּהֶעוֹר וְהֶרֹטֶב, דְּאֵבֶר מִן הַחַי מְטַמֵּא כִּנְבֵלָה. וְאֵבֶר הַנִּתְלָשׁ מִן הָאָדָם לְגַמְרֵי מְטַמֵּא כַּמֵּת:

בְּאֵבֶר הַמְדֻלְדָּל בְּאָדָם. שֶׁמְּעֹרֶה קְצָת, טָהוֹר:
מֵכֵי שְׁחִין. שֶׁאֵבְרֵיהֶן נוֹפְלִין:
וְחוֹתְכָהּ. לֹא מִשּׁוּם טָהֳרָה, שֶׁקֹּדֶם לָכֵן נַמִּי טָהוֹר. אֶלָּא שֶׁלֹּא יְהֵא מָאוּס בֶּרֶגֶל בְּאֵבֶר הַמְדֻלְדָּל:
שֶׁמַּנִּיחַ בּוֹ כְּשַׂעֲרָה. וְאֵינוֹ חוֹתְכוֹ לְגַמְרֵי, שֶׁלֹּא יְטַמֵּא אֶת הַחוֹתְכוֹ שֶׁנּוֹגֵעַ בּוֹ בְּשִׁעַת פְּרִישָׁה:
וְתוֹחֲבוֹ. לְאֵבֶר:
בְּסִירָה. בְּקוֹץ הַמְּחֻבָּר לַקַּרְקַע:
וְהוּא. הַחוֹלֶה:
נִמְשָׁךְ. וְנִתְלַשׁ הָאֵבֶר מֵאֲלָיו. וְהַחוֹלֶה אֵינוֹ טָמֵא לְפִי שֶׁמּוֹשֵׁךְ עַצְמוֹ בְּכֹחַ בְּבַת אַחַת וְהָאֵבֶר נִתְלַשׁ מִמֶּנּוּ בְּכֹחַ וְלֵיכָּא נְגִיעָה בִּשְׁעַת פְּרִישָׁה:
שֶׁהַדְּבָרִים קַל וָחֹמֶר. וּמָה אָדָם שֶׁמְּקַבֵּל טֻמְאָה מֵחַיִּים, הָאֵבֶר הַמְדֻלְדָּל מִמֶּנּוּ טָהוֹר, בְּהֵמָה שֶׁאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טֻמְאָה מֵחַיִּים אֵינוֹ דִּין שֶׁיְּהֵא הָאֵבֶר הַמְדֻלְדָּל מִמֶּנָּה טָהוֹר:

משנה ט

בְּאוֹכֶל מְזֻבָּח אֶחָד בַּחֲמִשָּׁה תַּמְחוּיִים. בַּחֲמִשָּׁה תַּבְשִׁילִין חֲלוּקִין זֶה מִזֶּה. חַיָּב מִשּׁוּם מְעִילָה אִם אָכְלָן קֻדֶּם זְרִיקַת דָּמָן:
שֶׁהַדְּבָרִים קַל וָחֹמֶר. מַה מִּזְבֵּחַ שֶׁאֵין גּוּפִים מְחֻלָּקִים חַיָּב עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִשּׁוּם תַּמְחוּיִין מְחֻלָּקִים, חֲמִשָּׁה זְבָחִים דְּגוּפִים מְחֻלָּקִים לֹא כָּל שֶׁכֵּן:
לֹא כָךְ שְׁאָלָן רַבִּי עֲקִיבָא. דְּאִם בְּשׁוֹחֵט שְׁאָלָן מָה רְאָיָה הֵבִיאוּ לוֹ מֵאוֹכֵל, הָא אֵיכָּא לְמִפְרַךְ מַה לְּאוֹכֵל שֶׁכֵּן נֶהֱנָה. אֶלָּא עַל כָּרְחָךְ לֹא שְׁאָלוּהוּ אֶלָּא בְּאוֹכֵל נוֹתָר מֵחֲמִשָּׁה זְבָחִים, וְהֵבִיאוּ לוֹ רְאָיָה נַמִּי מֵאוֹכֵל:
אִם הֲלָכָה. שֶׁכָּךְ קִבַּלְתָּ מֵרַבְּךָ, חַיָּב עַל כָּל אֶחָד מֵהַזְּבָחִים, נְקַבְּלֶנָּה מִמְּךָ:
וְאִם לָדִין. שֶׁאַתָּה לוֹמֵד אוֹתָהּ מִקַּל וָחֹמֶר מִמְּעִילָה, יֵשׁ תְּשׁוּבָה:
אֶת הַמַּאֲכִיל כָּאוֹכֵל. שֶׁאִם נָתַן אוֹכֵל הֶקְדֵּשׁ לַחֲבֵרוֹ, חַיָּב כְּאִלּוּ אָכַל הוּא עַצְמוֹ, דְּקַיְמָא לָן הַמּוֹצִיא הֶקְדֵּשׁ לְחֻלִּין מָעַל, וְלֹא מִי שֶׁנִּתַּן לוֹ:
וְהַמְהַנֶּה כַּנֶּהֱנֶה. בְּמִידֵי דְּלָאו בַּר אֲכִילָה:
צָרַף אֶת הַמְּעִילָה לִזְמַן מְרֻבֶּה. כְּלוֹמַר וְעוֹד חֲמָרָא אַחֶרֶת יֵשׁ בְּמְעִילָה, שֶׁאִם נֶהֱנָה הַיּוֹם בַּחֲצִי פְּרוּטָה וּמִכָּאן עַד שָׁנָה בַּחֲצִי פְּרוּטָה, מִצְטָרֶפֶת לִפְרוּטָה, כִּדְמַרְבִּינַן מִתְּמֹעֵל מַעַל, רִבָּה:
תֹּאמַר בַּאֲכִילַת נוֹתָר. שֶׁאָנוּ דָּנִים עָלָיו שֶׁאֵין בּוֹ אַחַת מִכָּל הַחֻמְרוֹת הַלָּלוּ. וְלֹא אִתְּבְּרִירָא מִלְּתָא אִי קַבְּלֵיהּ מִנֵּיהּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְהַאִיךְ תְּשׁוּבָה אוֹ לֹא קַבְּלֵיהּ מִנֵּיהּ. וּפְסַק הַהֲלָכָה

שֶׁהָאוֹכֵל נוֹתָר מֵחֲמִשָּׁה זְבָחִים בְּהֶעְלֵם אֶחָד אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא חַטָּאת אַחַת, וְתַמְחוּיֵין אֵינָן מְחַלְּקִין בֵּין לְהָקֵל בֵּין לְהַחְמִיר:

משנה י

מְלָאכוֹת הָרַבֵּה מֵעֵין מְלָאכָה אַחַת. תּוֹלְדוֹת הָרְבֵּה שֶׁל אָב אֶחָד:

וּבְשַׁבָּתוֹת הָרַבֵּה. אוֹתָן שֶׁעָשָׂה בְּשַׁבָּת זוֹ עָשָׂה בְּשַׁבָּתוֹת אֲחֵרוֹת, וְכֻלָּן בְּהֶעְלֵם אֶחָד. וּבַגְּמָרָא פָּרֵיךְ מַאי קָמַבָּעְיָא לֵיהּ דְּנָקֵט שַׁבָּתוֹת הָרַבֵּה וְתוֹלְדוֹת הָרַבֵּה, וְאַמַּאי נָקֵט תּוֹלְדוֹת וְלֹא אָבוֹת. וּמְשַׁנֵּי, דְּרַבִּי עֲקִיבָא תַּרְתֵּי בְּעָא מִנֵּיהּ, חָדָא הָעוֹשֶׂה מְלָאכָה אַחַת בְּשַׁבָּתוֹת הָרַבֵּה וְיוֹדֵעַ שֶׁהוּא שַׁבָּת אֶלָּא שֶׁסָּבוּר שֶׁמְּלָאכָה זוֹ מֻתֶּרֶת הִיא, דְּהַיְנוּ זְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת, וְהָכִי קָא מְבַעְיָא לֵיהּ, הַאי דְּעָבַד מְלָאכָה אַחַת בְּשִׁתֵּי שַׁבָּתוֹת מִי אָמְרִינַן כֵּיוָן דְּבִשְׁנֵי יָמִים הֵם, אַף עַל גַּב דְּהֶעְלֵם אֶחָד הוּא, לְגַבֵּי מְלָאכָה הָוְיָן הָנָךְ שַׁבָּתוֹת כְּגוּפִין מְחֻלָּקִים שֶׁל מְלָאכָה שֶׁאֵין דּוֹמִים זֶה לָזֶה, כְּגוֹן זָרַע וְקָצַר בְּהֶעְלֵם אֶחָד בִּזְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת דְּחַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, אוֹ לָאו כְּגוּפִים מְחֻלָּקִים דְּמֵי, וְהָוֵי כְּאִלּוּ עָשָׂה בְּהֶעְלֵם אֶחָד מְלָאכָה אַחַת עֶשֶׂר פְּעָמִים דְּאֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אַחַת, דְּלֵיכָּא לְמֵימַר הָכָא יָמִים שֶׁבֵּינְתַיִם הָוְיָן יְדִיעָה לְחַלֵּק, דְּדַוְקָא לְעִנְיַן שִׁגְגַת שַׁבָּת הָוְיָן יְדִיעָה לֵידַע שֶׁשַּׁבָּת הִיא, אֲבָל לְעִנְיַן שִׁגְגַת מְלָאכוֹת לֵיכָּא יְדִיעָה עַד שֶׁיִּלְמַד. וְעוֹד קָמַבָּעְיָא לֵיהּ, אִם עָשָׂה תּוֹלְדוֹת הָרַבֵּה מֵאָב אֶחָד חַיָּב אַחַת, אוֹ עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, וּלְהָכִי נָקֵט תּוֹלְדוֹת:

אָמַר לִי חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. פָּשֵׁט לֵיהּ אַתַּרְוַיְהוּ לְחָמְרָא, דְּעוֹשֶׂה מְלָאכָה אַחַת בְּשַׁבָּתוֹת הָרַבֵּה בִּזְדוֹן שַׁבָּת וְשִׁגְגַת מְלָאכוֹת חַיָּב עַל כָּל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, דְּהָנָךְ שַׁבָּתוֹת כְּגוּפִים מְחֻלָּקִים דָּמְיָן, וְתוֹלְדוֹת שֶׁל מְלָאכוֹת כַּמְּלָאכוֹת דָּמְיָן, וְחַיָּב עַל כָּל תּוֹלָדָה וְתוֹלָדָה, וְאַף עַל פִּי שֶׁהֵן מֵאָב אֶחָד, כְּאִלּוּ עָשָׂה אָבוֹת הָרַבֵּה:

וּמַה נִּדָּה. בַּגְּמָרָא אָמְרִינַן תָּנֵי נִדּוֹת, הַבָּא עַל חֲמֵשׁ נָשִׁים נִדּוֹת חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, דְּגוּפִין מְחֻלָּקִים נִינְהוּ:

תּוֹצָאוֹת הָרַבֵּה. עִנְיָנִין הָרְבֵּה, כְּגוֹן שַׁבָּת דְּאִיכָּא אָבוֹת מְלָאכוֹת וְתוֹלְדוֹתֵיהֶן. אֲבָל נִדָּה אֵין בָּהּ חִיּוּבָא אֶלָּא בִּיאָה:

וְהַנִּדָּה מֻזְהֶרֶת עָלָיו. דִּכְתִיב (ויקרא כ) וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקֶּרֶב עַמָּם:

הַבָּא עַל הַקְּטַנּוֹת. הַבָּא עַל חֲמֵשׁ קְטַנּוֹת נִדּוֹת חַיָּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, וְאַף עַל פִּי שֶׁהַקְּטַנָּה אֵינָהּ מֻזְהֶרֶת:

הַבָּא עַל הַבְּהֵמָה יוֹכִיחַ. שֶׁחַיָּב עַל כָּל בִּיאָה וּבִיאָה:

בְּהֵמָה כַּשַּׁבָּת. כְּלוֹמַר כִּי הֵיכִי דְּמִבַּעְיָא לִי בַּשַּׁבָּת הָכִי נַמִּי מִבַּעְיָא לִי בַּבְּהֵמָה. וְלֹא קִבְּלֵיהּ מִנֵּיהּ רַבִּי עֲקִיבָא מֵרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, לֹא לְעִנְיַן דְּאָמַר עוֹשֶׂה מְלָאכָה אַחַת בְּשַׁבָּתוֹת

הַרְבֵּה כְּגוּפִּין חֲלוּקִין דָּמְיָן, וְלֹא לְעִנְיַן תּוֹלְדוֹת מְלָאכוֹת כַּמְּלָאכוֹת דָּמְיָן. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

פרק ד

משנה א

סָפֵק אָכַל חֵלֶב סָפֵק לֹא אָכַל. וְהֵיכִי דָּמֵי, כְּגוֹן חֵלֶב וְשֶׁמֶן לְפָנָיו וְאָכַל אֶת אַחַד מֵהֶן, כִּדְתָנֵי בְּסֵיפָא. וּפָרוֹשֵׁי קָמְפָרֵשׁ, סָפֵק אָכַל חֵלֶב סָפֵק לֹא אָכַל כֵּיצַד, כְּגוֹן שֶׁהָיָה חֵלֶב וְשֶׁמֶן לְפָנָיו וְיֵשׁ כָּאן אִסּוּר קָבוּעַ. אֲבָל אִם הָיְתָה לְפָנָיו חֲתִיכָה אַחַת, סָפֵק שֶׁהִיא חֵלֶב סָפֵק שֶׁהִיא שֶׁמֶן, וַאֲכָלָהּ, פָּטוּר, דְּלֹא אִקְּבַע אִסּוּרָא:

וַאֲפִלּוּ אָכַל. וַדַּאי חֵלֶב, סָפֵק יֵשׁ בּוֹ כַּזַּיִת. וּכְגוֹן שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁאָכָלוֹ סָבוּר שֶׁמֶן הוּא וְאַחַר כָּךְ נוֹדַע לוֹ שֶׁהוּא חֵלֶב, וְסָפֵק יֵשׁ בּוֹ כַּזַּיִת סָפֵק אֵין בּוֹ:

אָכַל אֶת אַחַד מֵהֶן. וּכְסָבוּר שֶׁמֶן הוּא, וְאַחַר כָּךְ נוֹדַע שֶׁהָאֶחָד הָיָה חֵלֶב, וְזֶה אֵינוֹ יוֹדֵעַ אֵיזוֹ אָכַל, מֵבִיא אָשָׁם תְּלוּי. אֲבָל אִם בְּשָׁעַת אֲכִילָה הָיְתָה לוֹ סָפֵק וְהֵזִיד וַאֲכָלָהּ מְסָפֵק, הֲוֵי מֵזִיד וּפָטוּר:

שָׁגַג בְּאַחַת מֵהֶן. כְּסָבוּר זוֹ אִשְׁתּוֹ, וְאַחַר כָּךְ נִסְתַּפֵּק אֵיזוֹ מֵהֶן הָיְתָה, מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי:

משנה ב

כָּךְ עַל לֹא הוֹדַע שָׁלְהֶן. כְּגוֹן אָכַל שְׁתֵּי חֲתִיכוֹת כְּסָבוּר שֶׁשְּׁתֵּיהֶן שֶׁמֶן הֵן וְאַחַר כָּךְ נוֹדַע שֶׁכָּל אַחַת מֵהֶן סָפֵק, אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא אָשָׁם תָּלוּי אֶחָד, הוֹאִיל וְלֹא נוֹדַע לוֹ בֵּין אֲכִילָה לַאֲכִילָה שֶׁסָּפֵק חֵלֶב אָכַל:

וְאִם הָיְתָה יְדִיעָה בֵּינְתַיִם. יְדִיעַת סָפֵק:

כְּשֵׁם שֶׁהוּא מֵבִיא חַטָּאת עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. אִם הָיְתָה יְדִיעַת וַדַּאי בֵּינְתַיִם, כָּךְ בִּידִיעַת סָפֵק מֵבִיא שְׁנֵי אֲשָׁמוֹת תְּלוּיִין:

חֵלֶב וְנוֹתָר לְפָנָיו. וְסָבַר דִּשְׁנֵיהֶן שֶׁמֶן שֶׁל הֶתֵּר:

אִשְׁתּוֹ נִדָּה וַאֲחוֹתוֹ עִמּוֹ בַּבַּיִת. בָּא עַל אַחַת מֵהֶן, כְּסָבוּר לָבֹא עַל אִשְׁתּוֹ טְהוֹרָה, וְנִמְצָא שֶׁאִשְׁתּוֹ הָיְתָה נִדָּה, וְעוֹד סָפֵק עַל אֵיזוֹ מֵהֶן בָּא:

וְעָשָׂה מְלָאכָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת. כְּסָבוּר חֹל הוּא:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת. מִמַּה נַפְשָׁךְ, אִם חֵלֶב אָכַל חַיָּב, אִם נוֹתָר אָכַל חַיָּב, וְכֵן כֻּלָּם:

וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. דְּגַבֵּי חַטָּאת כְּתִיב (ויקרא ד) אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ, עַד שֶׁיְּוַדַּע לוֹ בַּמֶּה חָטָא. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, הַאי אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ מִבָּעֵי לֵיהּ פְּרָט לְמִתְעַסֵּק בְּמְלֶאכֶת שַׁבָּת, כְּגוֹן נִתְכַּוֵּן לַחְתּוֹךְ אֶת הַתְּלוּשׁ וְחָתַךְ אֶת הַמְחֻבָּר, שֶׁהוּא פָּטוּר, כֵּיוָן דְּלֹא נִתְכַּוֵּן לַחֲתִיכָה דְּאִסּוּרָא.

וְדָוְקָא מִתְעַסֵּק בִּמְלֶאכֶת שַׁבָּת הוּא דְּפָטוּר, דִּמְלֶאכֶת מַחְשֶׁבֶת אָסְרָה תּוֹרָה. אֲבָל מִתְעַסֵּק בַּחֲלָבִים וּבַעֲרָיוֹת, כְּגוֹן שֶׁאָכַל חֵלֶב אוֹ בָּא עַל הָעֶרְוָה שֶׁלֹּא בְּמִתְכַּוֵּן, חַיָּב לְכֻלֵּי עָלְמָא, שֶׁהֲרֵי נֶהֱנָה:

לֹא נֶחְלְקוּ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר לֹא בָּעֵינַן שֶׁיֵּדַע בַּמֶּה חָטָא לֹא נֶחֱלַק עַל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וּמוֹדֶה לוֹ בְּעוֹשֶׂה מְלָאכָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁבֵּין שַׁבָּת וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁהוּא פָּטוּר:

שֶׁאֲנִי אוֹמֵר. חֲצִי שִׁעוּר הַמְּלָאכָה נַעֲשֵׂית בְּשַׁבָּת וַחֲצִי שִׁעוּר בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְאֵין כָּאן חִיּוּב חַטָּאת:

מֵעַיִן אֵיזוֹ מְלָאכָה עָשָׂה. אִם חָרַשׁ אוֹ זָרַע:

פּוֹטְרוֹ הָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אַף מֵאָשָׁם תָּלוּי. דְּגַבֵּי אָשָׁם תָּלוּי כְּתִיב (ויקרא ה) כִּי תֶחֱטָא וְלֹא יָדַע, פָּרַט לָזֶה שֶׁיָּדַע שֶׁחָטָא אֶלָּא שֶׁאֵין הַחֵטְא מְסַיֵּם. וְחַטָּאת נַמִּי לֹא מְחַיֵּב, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁיָּדַע שֶׁחָטָא מִמַּה נַּפְשָׁךְ, מִכָּל מָקוֹם לֹא הֶבְרֵר לוֹ בַּמֶּה חָטָא. וּפְסַק הַהֲלָכָה, שֶׁהוּא חַיָּב בְּאָשָׁם תָּלוּי בֵּין בְּחֵלֶב וְנוֹתָר לְפָנָיו שֶׁאֶפְשָׁר שֶׁיֵּבָרר הַדָּבָר, בֵּין בְּעוֹשֶׂה מְלָאכָה בֵּין הַשְּׁמָשׁוֹת שֶׁבֵּין שַׁבָּת וְיוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיֵּבָרר הַדָּבָר, וְכֵן בְּאִשְׁתּוֹ נִדָּה וַאֲחוֹתוֹ עִמּוֹ בַּבַּיִת וְשָׁגַג בְּאַחַת מֵהֶן, בְּכָל אֵלּוּ מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי:

משנה ג

מִשּׁוּם שֵׁם אֶחָד. כְּגוֹן שְׁתֵּי נָשִׁים נִדּוֹת עִמּוֹ בַּבַּיִת וְשָׁגַג בְּאַחַת מֵהֶן:

שֶׁהוּא חַיָּב. שֶׁהֲרֵי יָדַע בַּמֶּה חָטָא:

עַל דָּבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם שְׁנֵי שֵׁמוֹת. כְּגוֹן סָפֵק קָצַר סָפֵק טָחַן:

אֲפִלּוּ נִתְכַּוֵּן לְלַקֵּט תְּאֵנִים וְלִקֵּט עֲנָבִים. בַּגְּמָרָא מְפָרֵשׁ מִלְּתֵיהּ דְּרַבִּי יְהוּדָה בְּמִתְכַּוֵּן לְלַקֵּט תְּאֵנִים תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ עֲנָבִים, וְהָלְכָה יָדוֹ עַל הָאַחֲרוֹנִים וְלִקֵּט עֲנָבִים תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ תְּאֵנִים. וְכֵן אִם הָיָה מִתְכַּוֵּן לְלַקֵּט שְׁחוֹרוֹת וְאַחַר כָּךְ לְבָנוֹת וְנֶהֱפַךְ הַדָּבָר וְלִקֵּט לְבָנוֹת תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ שְׁחוֹרוֹת:

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב חַטָּאת. דְּהוֹאִיל וְלִשְׁנֵיהֶם נִתְכַּוֵּן לֹא אִכְפַּת לָן בְּמֵקְדָּם וּמְאֻחָר:

וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פּוֹטֵר. הוֹאִיל וּבִשְׁעַת לְקִיטַת כָּל אֶחָד וְאֶחָד לֹא לָזֶה נִתְכַּוֵּן, הֲוֵי לֵיהּ כְּמִתְעַסֵּק וּפָטוּר:

הָכִי גָּרְסִינַן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן תְּמַהֲנִי אִם פָּטַר בָּזֶה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. אִם כֵּן לְמָה נֶאֱמַר אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ. סָתָם מַתְנִיתִין קָא מִתַּמַּה עַל תְּמִיהָתוֹ שֶׁל רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִם כֵּן דִּלֹּא פָּטַר בָּזֶה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לָמָּה נֶאֱמַר אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ. וּמְשָׁנֵי, פָּרַט לְמִתְעַסֵּק, לַאֲפוֹקֵי מִי שֶׁלֹּא הָיָה מִתְכַּוֵּן לְלַקֵּט כְּלָל, אוֹ שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּן לְלַקֵּט תְּאֵנִים לְבַד וְלִקֵּט עֲנָבִים לְבַד, שֶׁלֹּא נַעֲשֵׂית מַחֲשַׁבְתּוֹ כָּל עִקָּר. וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וּכְמוֹ שֶׁפֵּרְשָׁהּ לְמִלְּתֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה:

פרק ה

משנה א

דַּם שְׁחִיטָה. בֵּין בִּבְהֵמָה בֵּין בְּחַיָּה בֵּין בְּעוֹפוֹת, בֵּין דַּם נְחִירָה בֵּין דַּם עִקּוּר שֶׁנֶּעֱקְרוּ הַסְּיָמָנִים, וְכֵן דַּם הַקָּזָה שֶׁהַנֶּפֶשׁ יוֹצְאָה בּוֹ, וְאֵיזֶהוּ דָּם שֶׁהַנֶּפֶשׁ יוֹצְאָה בּוֹ, כָּל זְמַן שֶׁהוּא מְקַלֵּחַ, דְּהַיְנוּ הָאֶמְצָעִי. יָצָא רֹאשׁוֹן שֶׁבִּתְחִלַּת הַהַקָּזָה, וְאַחֲרוֹן לְאַחַר שֶׁכָּלָה הַדָּם וְנִתְמַעֵט, שֶׁהוּא שׁוֹתֶת בְּסָמוּךְ וְאֵינוֹ מְקַלֵּחַ מֵרָחוֹק, שֶׁאֵין זֶה דַּם הַנֶּפֶשׁ:

חַיָּבִים עָלָיו. אִם אָכַל מִמֶּנּוּ כַּזַּיִת חַיָּב כָּרֵת:

דַּם הַלֵּב. דָּם הַנִּבְלָע בִּבְשַׂר הַלֵּב, וְהָוֵי כִּשְׁאָר דַּם הָאֲבָרִים שֶׁהוּא בְּלָאוֹ, וְאֵין חַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת. אֲבָל דָּם הַנִּמְצָא בַּחֲלַל הַלֵּב, מִבֵּית הַשְּׁחִיטָה הוּא בָּא, שֶׁהַבְּהֵמָה שׁוֹאֶפֶת בְּעֵת שְׁחִיטָה וּמַכְנֶסֶת דָּם מִבֵּית הַשְּׁחִיטָה בַּחֲלַל הַלֵּב, וְחַיָּבִים עָלָיו כָּרֵת אִם יֵשׁ בּוֹ כַּזַּיִת:

דַּם בֵּיצִים. אֵית דְּמְפָרְשֵׁי דָּם שֶׁבְּבֵיצֵי הַזָּכָר בְּשׁוֹר אַיִל וְתַיִשׁ. וְלִי נִרְאֶה, דָּם הַנִּמְצָא בְּבֵיצַת תַּרְנְגֹלֶת:

וְדַם הַתַּמְצִית. שֶׁמִּתְמַצֶּה וְנִסְחָט וְשׁוֹתֶת כְּשֶׁיּוֹצֵא. לְשׁוֹן וְנִמְצָה דָמוֹ (ויקרא א):

אֵין חַיָּבִים עָלָיו כָּרֵת. שֶׁאֵין כָּרֵת אֶלָּא בְּדַם הַנֶּפֶשׁ. דִּכְתִיב (שם יז) כִּי נֶפֶשׁ כָּל בָּשָׂר דָּמוֹ הוּא כָּל אׇכְלָיו יִכָּרֵת. וּפְסַק הַהֲלָכָה, דְּדַם הַטְּחוֹל וְהַלֵּב וְהַכְּלָיוֹת וְדַם הַתַּמְצִית הֲרֵי אֵלּוּ בְּאַזְהָרָה וְכָל דָּם לֹא תֹאכְלוּ, וְלוֹקִין עֲלֵיהֶם וְאֵין בָּהֶם מִשּׁוּם כָּרֵת. וְדָם הַנִּמְצָא בְּבֵיצִים, אָסוּר מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים. וְדַם שְׁרָצִים, אִם אָכְלוּ מִמֶּנּוּ כַּזַּיִת לוֹקֶה מִשּׁוּם אוֹכֶל שֶׁרֶץ, וְלֹא מִשּׁוּם אוֹכֶל דָּם. וְדַם דָּגִים וַחֲגָבִים טְהוֹרִים, מֻתָּר לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל צָרִיךְ שֶׁיְּהֵיֶה בְּדַם דָּגִים, קַשְׂקַשִּׂים, שֶׁיּוֹכִיחַ עָלָיו שֶׁהוּא דַּם דָּגִים, מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן. וְדַם הָאָדָם, אָסוּר מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים כְּשֶׁפֵּרֵשׁ מִן הָאָדָם, וְאֵין לוֹקִין עָלָיו:

משנה ב

סְפֵק מְעִילוֹת. סְפֵק נֶהֱנָה מִן הַהֶקְדֵּשׁ סְפֵק לֹא נֶהֱנָה:

וַחֲכָמִים פּוֹטְרִים. דִּבְחַטָּאת כְּתִיב מִצּוֹת וּבְאָשָׁם תָּלוּי כְּתִיב מִצּוֹת, כָּל שֶׁחַיָּבִין עַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, חַיָּבִין עַל לֹא הוֹדַע שֶׁלּוֹ אָשָׁם תָּלוּי. וְנֶהֱנָה מִן הַהֶקְדֵּשׁ שֶׁאֵין חַיָּבִים עַל שִׁגְגָתוֹ חַטָּאת אֶלָּא אָשָׁם וַדַּאי, אֵין חַיָּבִין עַל לֹא הוֹדַע שֶׁלּוֹ אָשָׁם תָּלוּי:

שֶׁאֵינוֹ מֵבִיא אֶת מְעִילָתוֹ. אֵין צָרִיךְ לְהָבִיא הַמָּמוֹן:

שְׁתֵּי אֲשָׁמוֹת. שֶׁאִם הוֹדַע לוֹ שֶׁחָטָא אַחַר שֶׁהֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי, צָרִיךְ לְהָבִיא אָשָׁם וַדַּאי:

יָבִיא מְעִילָה וְחֲמִשָּׁה. קֶרֶן הַמָּמוֹן שֶׁנִּסְתַּפֵּק לוֹ אִם נֶהֱנָה מִמֶּנּוּ וְחֲמִשּׁוֹ:

בִּשְׁתֵּי סְלָעִים. אֵיל הַנִּקָּח בִּשְׁתֵּי סְלָעִים, דִּכְתִיב (שם ח) בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף שְׁקָלִים:

וְאִם סָפֵק. הֵכִי קָאָמַר, וְאִם בִּסְפֵקוֹ עוֹמֵד לְעוֹלָם יִהְיֶה בְּאָשָׁם תָּלוּי:

שֶׁמִּמִּין שֶׁמֵּבִיא עַל הוֹדַע מֵבִיא עַל לֹא הוֹדַע. הִלְכָךְ יָכוֹל לְהָבִיא וּלְהַתְנוֹת. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ג

חַטַּאת הָעוֹף סָפֵק. הָאִשָּׁה שֶׁיָּלְדָה סְפֵק מִין פִּטּוּר סְפֵק מִין חִיּוּב, מְבִיאָה כֶּבֶשׂ לְעוֹלָה, וּמַתְנָה, אִם מִין חִיּוּב יְהֵא לְחוֹבָה, וְאִם מִין פִּטּוּר יְהֵא לִנְדָבָה. אֲבָל חַטָּאת מְבִיאָה בְּסָפֵק וְאֵינָהּ נֶאֱכֶלֶת, שֶׁמָּא חֻלִּין הִיא וּמְלִיקַת חֻלִּין נִבְלָה:

תַּעֲשֶׂנָּה וַדַּאי. וְתֵאָכֵל לַכֹּהֲנִים כְּשְׁאָר חַטָּאוֹת:

שֶׁמִּמִּין שֶׁהִיא מְבִיאָה. שֶׁהָרֵי פְּרִידָה אַחַת מִן הַתּוֹרִים אוֹ מִן בְּנֵי הַיּוֹנָה הִיא מְבִיאָה לְחַטָּאת, בֵּין וַדַּאי יוֹלֶדֶת בֵּין עַל סָפֵק יוֹלֶדֶת:

משנה ד

וְרַבִּי עֲקִיבָא מְחַיֵּב. רַבִּי עֲקִיבָא לְטַעֲמֵיהּ, דְּמְחַיֵּב אָשָׁם תְּלוּי עַל סְפֵק מְעִילוֹת:

שְׁנֵיהֶם מְבִיאִין אָשָׁם אֶחָד. בְּשֻׁתָּפוּת, וְיֹאמַר זֶה לָזֶה, אִם אַתָּה אָכַלְתָּ הַחֲתִיכָה שֶׁל קֹדֶשׁ יְהֵא חֶלְקִי מָחוּל לְךָ וִיהֵא אָשָׁם כֻּלּוֹ עָלֶיךָ:

אֵין שְׁנַיִם מְבִיאִים אָשָׁם אֶחָד. דְּלֵית לֵיהּ תְּנַאי בַּקָּרְבָּנוֹת, אֶלָּא אִם כְּדִבְרֵי חֲכָמִים שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִים, אִי כְּרַבִּי עֲקִיבָא כָּל אֶחָד מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים שֶׁאֵין מְבִיאִים אָשָׁם תָּלוּי עַל סְפֵק מְעִילוֹת:

משנה ה

חַטָּאת אֶחָת. וּמַתְנֶה זֶה עִם זֶה כִּדְפָרִישְׁנָא לְעֵיל:

אֵין שְׁנַיִם מְבִיאִין חַטָּאת אֶחָת. אֲבָל אָשָׁם תָּלוּי מַיְתֵי כָּל חַד וְחַד, מִשּׁוּם חֲתִיכַת הַחֵלֶב. וְהֵיכִנוּ תַּנָּא קַמָּא. וְהָא קָמַשְׁמַע לָן דְּתַנָּא קַמָּא רַבִּי יוֹסֵי הוּא, וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ:

משנה ו

חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב וַחֲתִיכָה שֶׁל קֹדֶשׁ כו' מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. אֲפִלּוּ לְרַבָּנָן דְּאָמְרֵי אֵין מְבִיאִים אָשָׁם תָּלוּי עַל סְפֵק מְעִילוֹת, הָכָא מוֹדוּ דְּחַיֵּב, מִשּׁוּם חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב:

מֵבִיא חַטָּאת וְאָשָׁם וַדַּאי. עַל הַחֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב מֵבִיא חַטָּאת, וְעַל בָּשָׂר שֶׁל קֹדֶשׁ אָשָׁם וַדַּאי:

חַטָּאת וְאָשָׁם. בְּשֻׁתָּפוּת. וּמַתְנֶה, אִם אֲנִי אָכַלְתִּי חֵלֶב וְאַתָּה קֹדֶשׁ יְהֵא חֶלְקִי בָּאָשָׁם מָחוּל לְךָ וְחֶלְקְךָ בַּחַטָּאת מָחוּל לִי. וְאִם אֲנִי אָכַלְתִּי קֹדֶשׁ וְאַתָּה חֵלֶב יְהֵא חֶלְקִי בַּחַטָּאת מָחוּל לְךָ וְחֶלְקְךָ בָּאָשָׁם מָחוּל לִי:

אֵין שְׁנַיִם מְבִיאִים חַטָּאת וְאָשָׁם. בְּשֻׁתָּפוּת, אֶלָּא זֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי וְזֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי. וְהֵיכִנוּ תַּנָּא קַמָּא. וְהָא קָמַשְׁמַע לָן דְּתַנָּא קַמָּא הוּא רַבִּי יוֹסֵי וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ:

משנה ז

חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב וַחֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב קוֹדֶשׁ כו' מֵבִיא חַטָּאת. דְּמִמַּה נַפְשָׁךְ חֵלֶב אָכַל:
רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר. אַף אִשָּׁם תָּלוּי כַּחַטָּאת (ולשון רש"י עם החטאת), מְשׁוּם סְפֵק מְעִילוֹת.
וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי עֲקִיבָא:
מֵבִיא שְׁתֵּי חַטָּאוֹת. וְהוּא שֶׁאָכַלְן בִּשְׁתֵּי הֶעְלֵמוֹת. שֶׁאִם לֹא הָיְתָה שָׁם יְדִיעָה בֵּינְתַיִם, אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא אַחַת:
זֶה מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי וְכוּ'. מוּסָף עַל הַחַטָּאת שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהָבִיא מִשּׁוּם אוֹכֶל חֵלֶב מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי מִשּׁוּם סְפֵק מְעִילוֹת:
וּשְׁנֵיהֶם מְבִיאִין אָשָׁם אֶחָד. בְּשֶׁתְּפוּת, וּמַתְנִין:
רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר כו'. וְתַנָּא קַמָּא רַבִּי יוֹסֵי הוּא וַהֲלָכָה כְּמוֹתוֹ:

משנה ח

חֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב וַחֲתִיכָה שֶׁל חֵלֶב נוֹתָר כו'. מֵבִיא חַטָּאת מִשּׁוּם חֵלֶב, וְאָשָׁם תָּלוּי מֻחֲמַת סְפֵק שֶׁל נוֹתָר, שֶׁהַנּוֹתָר בִּכְרֵת כַּחֵלֶב. וְאִסּוּר נוֹתָר חָל עַל אִסּוּר חֵלֶב לְפִי שֶׁהוּא אִסּוּר מוֹסִיף:
מֵבִיא שְׁלֹשׁ חַטָּאוֹת. שְׁתַּיִם מִשּׁוּם חֵלֶב וְאַחַת מִשּׁוּם נוֹתָר. וְהוּא שֶׁהָיְתָה לוֹ יְדִיעָה בֵּינְתַיִם, דְּאִי לָאו הָכִי אֵינוֹ מֵבִיא אֶלָּא שְׁתֵּי חַטָּאוֹת, אַחַת מִשּׁוּם חֵלֶב וְאַחַת מִשּׁוּם נוֹתָר. וְהַאי דְּלֹא תָּנֵי הָכָא שְׁלֹשׁ חַטָּאוֹת וְאָשָׁם וַדַּאי כִּדְתָנֵי לְעֵיל, מִשּׁוּם דְּרֹב נוֹתָר אֵין בּוֹ שָׁוֶה פְּרוּטָה, דְּלֹא חָזֵי לְמֵידִי, וְאָשָׁם מְעִילוֹת אֵינוֹ בָּא עַל פָּחוֹת מִשָּׁוֶה פְּרוּטָה:
כָּל חַטָּאת שֶׁהִיא בָאָה עַל חַטָּא. לַאֲפוּקֵי חַטַּאת יוֹלֶדֶת שֶׁאֵינָהּ בָּאָה עַל חַטָּא. דְּסָבַר רַבִּי יוֹסֵי שֶׁשְּׁתַּיִם מְבִיאוֹת אוֹתָהּ בְּשֶׁתָּפוּת וּבְתַנָּאי, כִּדְאָמְרִינַן בְּפֶרֶק קַמָּא. וּפְסַק הֲלָכָה, שֶׁאֵין חַטָּאת בָּאָה בְּשֶׁתָּפוּת, וַאֲפִלּוּ חַטָּאת שֶׁל מְחֻסְּרֵי כַּפָּרָה:

פרק ו

משנה א

הַמֵּבִיא אָשָׁם תָּלוּי. יֵצֵא וְיִרְעֶה בָּעֵדֶר. עִם שְׁאָר צֹאנוֹ, כְּחֻלִּין גְּמוּרִים. דְּסָבַר רַבִּי מֵאִיר, כְּיָוֹן דְּלֹא צָרִיךְ לֵיהּ לֹא מַקְדִּישׁ לֵיהּ:
יִרְעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב. דְּמִתּוֹךְ שֶׁלִּבּוֹ נוֹקְפוֹ בִּשְׁעַת הַהַפְרָשָׁה וּמִתְיָרֵא מִסְּפֵק הַחֵטְא, גָּמַר וּמַקְדִּישׁ לֵיהּ וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ, הִלְכָךְ יִרְעֶה עַד שֶׁיִּפֹּל בּוֹ מוּם וְיִפָּלוּ דָּמָיו לִנְדָבָה לְהָבִיא מֵהֶן עוֹלַת נְדָבָה. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:
הַדָּם יִשָּׁפֵךְ. לְאַמָּה (שבמקדש) [שֶׁבָּעֲזָרָה]:

לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. וְאַף עַל גַּב דְּחֻלִּין שְׁנִשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה טְעוּנִים קְבוּרָה, הַאי הָוֵי כְּזֶבַח פָּסוּל שֶׁטָּעוּן שְׂרֵפָה:

נִזְרַק הַדָּם. קֹדֶם שֶׁנּוֹדַע לוֹ:

יֵאָכֵל. הַבָּשָׂר. דְּרַחֲמָנָא אָמַר (ויקרא ה) וְהוּא לֹא יָדַע וְנִסְלַח לוֹ, בִּשְׁעַת סְלִיחָה לֹא תְּהֵא יְדִיעָה. וְהָכָא נַמִּי בִּשְׁעַת זְרִיקַת הַדָּם דְּהַיְנוּ שְׁעַת סְלִיחָה לֹא הָיְתָה יְדִיעָה, וַהֲרֵי גָּמַר כָּל כַּפָּרַת סְפֵקוֹ, וַהֲוָה לֵיהּ אָשָׁם תְּלוּי כָּשֵׁר:

אֲפִלּוּ הַדָּם בַּכּוֹס יִזָּרֵק. דְּסָבַר רַבִּי יוֹסֵי כְּלֵי שָׁרֵת מְקַדְּשִׁין אֶת הַפָּסוּל לְקָרֵב, וְכָל הָעוֹמֵד לְזָרֵק כְּזָרוּק דָּמֵי, וְהָוֵי כְּאִלּוּ נִזְרַק הַדָּם כְּבָר קֹדֶם שֶׁהָיְתָה לוֹ יְדִיעָה. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי:

משנה ב

אָשָׁם וַדַּאי אֵינוֹ כֵן. בְּהַהִיא לֹא פְּלִיגִי רַבָּנָן דְּאִם נוֹדַע לוֹ עַד שֶׁלֹּא שְׁחָטוֹ שֶׁלֹּא חָטָא, יֵצֵא וְיִרְעֶה בָּעֵדֶר, דְּטַעֲמָא דְּרַבָּנָן בְּאָשָׁם תָּלוּי כֵּיוָן דְּלִבּוֹ נוֹקְפוֹ גָּמַר וּמַקְדִּישׁ מִסָּפֵק, אֲבָל אָשָׁם וַדַּאי, כְּגוֹן אָמְרוּ לוֹ אָכַלְתָּ קֹדֶשׁ וְנוֹדַע שֶׁלֹּא חָטָא, שֶׁהוּזְמוּ הָעֵדִים, אִי נַמִּי כְּסָבוּר קֹדֶשׁ אָכַל וְנִמְצָא חֻלִּין, אִגַּלַּאי מִלְּתָא דְּהֶקְדֵּשׁ טָעוּת הָיָה:

הֲרֵי זֶה יִקָּבֵר. כֵּיוָן דְּלֹא קַדִּישׁ הָוֵי כְּחֻלִּין שְׁנִשְׁחֲטוּ בָּעֲזָרָה, דְּטָעוּנִין קְבוּרָה:

נִזְרַק הַדָּם הַבָּשָׂר יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה. בַּגְּמָרָא מְפָרֵשׁ דְּמִי שֶׁשָּׁנָה לְעֵיל הֲרֵי זֶה יִקָּבֵר לֹא שָׁנָה הָכָא הַבָּשָׂר יֵצֵא לְבֵית הַשְּׂרֵפָה, דְּכֵיוָן דְּסָבַר אָשָׁם וַדַּאי חֻלִּין הוּא וְלֹא קַדִּישׁ לְעוֹלָם, אֵינוֹ נִשְׂרָף אֶלָּא נִקְבָּר:

שׁוֹר הַנִּסְקָל אֵינוֹ כֵן. כְּאָשָׁם תָּלוּי, דְּהָכָא לֹא פְּלִיגִי רַבָּנָן שֶׁאִם נוֹדַע שֶׁלֹּא הָרַג יֵצֵא וְיִרְעֶה בָּעֵדֶר:

עֶגְלָה עֲרוּפָה אֵינָהּ כֵּן. כְּאָשָׁם תָּלוּי, שֶׁאִם עַד שֶׁלֹּא נֶעֶרְפָּה נִמְצָא הַהוֹרֵג, תֵּצֵא וְתִרְעֶה בָּעֵדֶר. וְרַמְבַּ"ם פֵּרֵשׁ, שׁוֹר הַנִּסְקָל אֵינוֹ כֵן כְּאָשָׁם וַדַּאי, דְּאָשָׁם וַדַּאי מִשֶּׁנִּשְׁחַט הֲרֵי זֶה יִקָּבֵר, וְשׁוֹר הַנִּסְקָל כְּשֶׁנּוֹדַע לְאַחַר שֶׁנִּסְקַל מֵתֵר בַּהֲנָאָה. וְעֶגְלָה עֲרוּפָה אֵינָהּ כֵּן כְּשׁוֹר הַנִּסְקָל, דְּשׁוֹר הַנִּסְקָל אִם נוֹדַע מִשֶּׁנִּסְקַל מֵתֵר בַּהֲנָאָה, וְעֶגְלָה עֲרוּפָה אִם נוֹדַע הַהוֹרֵג מִשֶּׁנֶּעֶרְפָה הָעֶגְלָה תִּקָּבֵר בִּמְקוֹמָהּ:

כִּפָּרָה סְפֵקָהּ. בִּשְׁעַת עֲרִיפָה, שֶׁהֲרֵי עֲדַיִן סָפֵק הָיָה, וְהָלְכָה לָהּ. הִלְכָּךְ אֲסוּרָה בַּהֲנָאָה, וְתִקָּבֵר כְּדִין כָּל הָעֶגְלוֹת הָעֲרוּפוֹת:

משנה ג

מִתְנַדֵּב אָדָם אָשָׁם תָּלוּי. דְּכָל עַצְמוֹ שֶׁל אָשָׁם תָּלוּי נִדְבָה הוּא. דְּאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ חוֹבָה הוּא, כִּי מִתְיְדַע לֵיהּ שְׁחָטָא אַמַּאי מַיְתֵי חַטָּאת, אֶלָּא שְׁמַע מִנַּהּ נִדְבָה הוּא:

חוּץ מֵאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים. דִּשְׁאָר יְמוֹת הַשָּׁנָה הוּא דְּאִיכָּא לְמֵיחַשׁ בְּסָפֵק שׁוּם חֵטְא שֶׁמָּא עָשָׂה אוֹ לָאו, אֲבָל הַשְׁתָּא לֵיכָּא לְמֵיחַשׁ, דְּהָא כִּפֶּר יוֹם הַכִּפּוּרִים:

וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אֵין מְבִיאִין אָשָׁם תָּלוּי. דְּהַיְנוּ טַעֲמָא דְּמֵיתֵי אָשָׁם תָּלוּי מִקַּמֵּי דְּמִתְיְדַע לֵיהּ, לְהָגֵן עָלָיו מִן הַיְסוּרִים עַד שֶׁיִּוָּדַע לוֹ, שֶׁהַתּוֹרָה חָסָה עַל גּוּפוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְאֵין אָשָׁם תָּלוּי בָּא בְּנִדָּבָה. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים:

משנה ד

חַיָּבִין לְהָבִיא לְאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים. דְּאָמַר קְרָא (ויקרא טז) מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ, חֵטְא שֶׁאֵין מַכִּיר בּוֹ אֶלָּא הַמָּקוֹם דְּהַיְנוּ שֶׁלֹּא נוֹדַע לוֹ שֶׁחָטָא, יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר. אֲבָל חֵטְא דְּאִיכָּא דְּיָדַע בֵּיהּ חוּץ מִן הַמָּקוֹם, אֵין יוֹם הַכִּפּוּרִים מְכַפֵּר:

משנה ה

חַטַּאת הָעוֹף סָפֵק. כְּגוֹן שֶׁיָּלְדָה וְאֵין יוֹדְעִים אִם מִין חִיּוּב אִם מִין פָּטוּר:

מִפְּנֵי שֶׁמַּכְשִׁירָתָהּ לָאֱכֹל בַּזְּבָחִים. דְּמִחֲסֶרֶת כַּפָּרָה הִיא מִסָּפֵק, וְאֵינָהּ יְכוֹלָה לֵאָכֵל בַּקָּדָשִׁים עַד שֶׁתָּבִיא כַּפָּרָתָהּ:

מִשֶּׁנִּמְלְקָה נוֹדַע לָהּ. שֶׁלֹּא יָלְדָה:

הֲרֵי זוֹ תִּקָּבֵר. בְּדִין הוּא דְּמֻתֶּרֶת בַּהֲנָאָה, דְּחֻלִּין גְּמוּרִים הִיא, דְּמִשּׁוּם שֶׁנִּשְׁחֲטָה בָּעֲזָרָה לֵיכָּא לְמֵיסַר, דְּלֹא אִסְרָה תּוֹרָה אֶלָּא שְׁחִיטָה, אֲבָל מְלִיקָה לֹא. אֲבָל רַבָּנָן גָּזְרוּ דַּאֲסוּרָה בַּהֲנָאָה שֶׁמָּא יֹאמְרוּ נֶהֱנִין מֻחַשָּׁאת הָעוֹף סָפֵק. וְחַטַּאת הָעוֹף הַבָּאָה עַל הַסָּפֵק אֵינָהּ נֶאֱכֶלֶת, דְּשֶׁמָּא חֻלִּין הִיא וּנְבֵלָה הִיא, דִּמְלִיקָה נְבֵלָה בְּחֻלִּין. וַאֲסוּרָה נַמִּי בַּהֲנָאָה, דְּשֶׁמָּא קֹדֶשׁ הִיא וְקֹדֶשׁ שֶׁאֵינוֹ נֶאֱכָל אָסוּר בַּהֲנָאָה:

משנה ו

הַמַּפְרִישׁ שְׁתֵּי סְלָעִים. שֶׁכָּךְ הוּא דִּין אָשָׁם, דִּכְתִיב בַּאָשָׁם מְעִילוֹת (שם ה) בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְאָשָׁם, וְתַרְגּוּם שְׁקָלִים סְלָעִים. וַאֲשָׁם גְּזֵלוֹת וַאֲשָׁם תָּלוּי לְמַדִּים מֵאָשָׁם מְעִילוֹת בִּגְזֵרָה שָׁוָה, נֶאֱמַר כָּאן בְּעֶרְכְּךָ, וְנֶאֱמַר לְהַלָּן בְּעֶרְכְּךָ. וַאֲשָׁם שְׁפָחָה חֲרוּפָה נַמִּי, הוֹאִיל וְהוּא אַיִל, הֲוֵי אַף הוּא בְּכֶסֶף סְלָעִים כִּשְׁלֹשָׁה אֲשָׁמוֹת הַלָּלוּ שֶׁהֵן אַיִל. אֲבָל אָשָׁם מְצֹרָע וַאֲשָׁם נָזִיר דִּבְתַרְוַיְהוּ כְּתִיב כֶּבֶשׂ לְאָשָׁם, אֵינָן בָּאִים בְּכֶסֶף שְׁקָלִים:

אִם הָיָה אַחַד מֵהֶם יָפֶה שְׁתֵּי סְלָעִים. אַף עַל פִּי שֶׁבִּשְׁעַת הַפְרָשָׁה לֹא הָיָה יָפֶה אֶלָּא סֶלַע, אִם בִּשְׁעַת כַּפָּרָה יָפֶה שְׁתַּיִם, כָּשֵׁר, דִּבְמַה שֶּׁהוּא שָׁוֶה בִּשְׁעַת כַּפָּרָה אָזְלִינַן, הִלְכָךְ אוֹתוֹ שֶׁהוּא יָפֶה עַכְשָׁיו בִּשְׁעַת כַּפָּרָה שְׁתֵּי סְלָעִים יִקְרַב לַאֲשָׁמוֹ, וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא קָנָהוּ מִתְּחִלָּה אֶלָּא בְּסֶלַע, וְהַשֵּׁנִי יִרְעֶה, לְפִי שֶׁנִּסְקָח בִּמְעוֹת אָשָׁם וּלְשֵׁם אָשָׁם, וְיִפְּלוּ דָּמָיו לִנְדָבָה, דְּהָכִי קָיְמָא לָן מוֹתַר אָשָׁם לִנְדָבָה:

לָקַח בָּהֶם שְׁנֵי אֵילִים לְחַלִּין. לַאֲכִילָה, מָעַל בַּמָּעוֹת וְיָצְאוּ לְחַלִּין:
יָפָה עֲשָׂרָה זוּזִים. כְּדֵי שְׁתֵּי סְלָעִים שֶׁמַּעַל בָּהֶן וְחֻמְשָׁן, שֶׁהַסֶּלַע אַרְבָּעָה זוּזִים:
הַיָּפָה שְׁתֵּי סְלָעִים יִקָּרֵב לַאֲשָׁמוֹ. לְשֵׁם אוֹתוֹ אָשָׁם שֶׁהִפְרִישׁ עָלָיו הַמָּעוֹת:
וְהַשֵּׁנִי לִמְעִילָתוֹ. מְפֹרָשׁ בַּגְּמָרָא, לֹא שֶׁיַּקְרִיב אוֹתוֹ לְאָשָׁם, אֶלָּא שֶׁיִּתְּנֶנּוּ לַגִּזְבָּר בִּשְׁבִיל שְׁתֵּי סְלָעִים שֶׁהוֹצִיא לְחַלִּין, שֶׁנִּתְחַיֵּב בָּהֶן וּבְחֻמְשָׁן, שֶׁהֵם בֵּין הַקֶּרֶן וְהַחֹמֶשׁ עֲשָׂרָה זוּזִים. וְיָבִיא אָשָׁם בִּשְׁתֵּי סְלָעִים מִבֵּיתוֹ לְקָרְבַּן מְעִילָה:
אֶחָד לְאָשָׁם וְאֶחָד לְחַלִּין. לָקַח בִּשְׁתֵּי סְלָעִים שֶׁהִפְרִישׁ שֶׁהָיוּ קוֹדֶשׁ, שְׁנֵי אֵילִים אֶחָד לְאָשָׁם וְאֶחָד לַאֲכִילַת חֻלִּין, וּמָעַל בְּסֶלַע:
אִם הָיָה שָׁל אָשָׁם יָפָה שְׁתֵּי סְלָעִים יִקָּרֵב לַאֲשָׁמוֹ. הָרִאשׁוֹן, שֶׁהֵרֵי לִשְׁמוֹ נִלְקַח מִמָּעוֹת שֶׁנִּפְרְשׁוּ לוֹ:
וְהַשֵּׁנִי. שֶׁהוּא חֻלִּין, יִקָּרֵב לִמְעִילָתוֹ לַאֲשָׁם מְעִילוֹת עַל שֶׁהוֹצִיא סֶלַע אֶחָד שֶׁל קֹדֶשׁ לְחֻלִּין. וּכְגוֹן דְּאִיהוּ נַמִּי יָפָה שְׁתֵּי סְלָעִים, דְּאֵין אָשָׁם מְעִילוֹת פָּחוּת מִשְּׁתֵּי סְלָעִים כֶּסֶף:
וְיָבִיא עִמּוֹ סֶלַע וְחֻמְשׁוֹ. קֶרֶן שֶׁמַּעַל בּוֹ וְחֻמְשׁוֹ, שֶׁהֵרֵי סֶלַע הַקֹּדֶשׁ הוֹצִיא לְחֻלִּין:

משנה ז

לֹא יְבִיאֶנָּה בְּנוֹ אַחֲרָיו. אִם שָׁגַג הַבֵּן בְּשִׁגְגַת חַטָּאת, לֹא יָבִיא חַטָּאת שֶׁהִפְרִישׁ אָבִיו כְּדֵי שֶׁיְּכַפֵּר בָּהּ עַל שִׁגְגָתוֹ:

משנה ח

מְבִיאִים מֵהֶקְדֵּשׁ כִּשְׁבָּה, שְׂעִירָה. אִם הִפְרִישׁ מָעוֹת לְקַח כִּשְׁבָּה לְחַטָּאתוֹ, יָכוֹל לִקַּח בְּהֶן שְׂעִירָה אִם יִרְצֶה:
הִפְרִישׁ לִכְשִׂבָּה אוֹ לִשְׂעִירָה. הִפְרִישׁ מָעוֹת לִקְנוֹת בְּהֶן כִּשְׂבָּה אוֹ שְׂעִירָה:
הֶעֱנִי. יָבִיא בְּהֶן עוֹף, וְהַשְּׁאָר חֻלִּין. דִּכְתִיב בְּקָרְבַּן עוֹלָה וְיוֹרֵד גַּבֵּי כִּשְׂבָּה וּשְׂעִירָה, מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא, דְּמַשְׁמַע מִמְּקֻצָּת הַדָּבָר שֶׁהִפְרִישׁ לְחַטָּאתוֹ, שֶׁאִם הֶעֱנִי יָבִיא עוֹף מִמְּקֻצָּת דְּמִים הַלָּלוּ. וְגַבֵּי עוֹף נַמִּי כְּתִיב מֵחַטָּאתוֹ, דְּמַשְׁמַע דְּאִם הֶעֱנִי יוֹתֵר מֵבִיא מִמְּקֻצָּת דְּמֵי הָעוֹף עֲשִׂירִית הָאֵיפָה. וְגַבֵּי עֲשִׂירִית הָאֵיפָה כְּתִיב עַל חַטָּאתוֹ, דְּמַשְׁמַע אִם הֶעֱשִׁיר יוֹסִיף עַל הַדָּמִים הַלָּלוּ וְיָבִיא עוֹף, אוֹ אִם הֶעֱשִׁיר יוֹתֵר יָבִיא כִּשְׂבָּה אוֹ שְׂעִירָה:
וְנִסְתָּאֲבָה. הוּמְמָה:
אִם רָצָה יָבִיא בְּדָמֶיהָ עוֹף. כְּגוֹן אִם הֶעֱנִי:
שֶׁאֵין לָעוֹף פִּדְיוֹן. דִּבְכְסוּלֵי הַמֻּקְדָּשִׁים כְּתִיב (ויקרא כז) וְהֶעֱמִיד אֶת הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן, וְהָיָה אֶפְשָׁר שֶׁיַּאמַר וְהֶעֱמִיד אוֹתָהּ, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר הַבְּהֵמָה, לוֹמַר לָךְ בְּהֵמָה נִפְדֵּית וְאֵין עוֹפוֹת וְלֹא עֵצִים וְלֹא לְבוֹנָה וְלֹא כְּלֵי שָׁרֵת נִפְדִּים:

משנה ט

כְּבָשִׂים קוֹדְמִים לָעִזִּים. בְּכָל דּוּכְתָּא הִקְדִּים הַכָּתוּב כְּבָשִׂים לָעִזִּים, דִּכְתִיב (שמות יב) מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים תִּקָּחוּ, וְכֵן (במדבר טו) אוֹ לַשֶּׂה בַּכְּבָשִׂים אוֹ בָעִזִּים. יָכוֹל, הָאוֹמֵר הֲרֵי עָלַי עוֹלָה וְיֵשׁ לוֹ כֶּבֶשׂ וְעֵז יָבִיא כֶּבֶשׂ דַּוְקָא:

תַּלְמוּד לוֹמַר וְאִם כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ. וּלְעֵיל מִנַּיהּ כְּתִיב וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ שְׂעִירַת עִזִּים, כָּאן הִקְדִּים עֵז לַכֶּבֶשׂ, לְלַמֵּד שֶׁשְּׁנֵיהֶם שְׁקוּלִים וְאֵי זֶה מֵהֶן שֶׁיִּרְצֶה יָבִיא:

תּוֹרִים קוֹדְמִין לִבְנֵי יוֹנָה. דִּבְרֹב מְקוֹמוֹת כְּתִיב בְּרֵישָׁא תּוֹרִים וַהֲדַר בְּנֵי יוֹנָה:

אִם זָכָה הַבֵּן לִפְנֵי הָרַב. שֶׁרֹב חָכְמָתוֹ לָמַד מִמֶּנּוּ:

קוֹדֵם אֶת הָאָב. בְּכָל מָקוֹם, כְּגוֹן לְהָשִׁיב אֲבֵדָה וּלְפִדּוֹת מִבֵּית הַשֶּׁבִי וּלְהַחֲיוֹת וּלְפָרֵק עִמּוֹ. וְאִם אָבִיו תַּלְמִיד חָכָם אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ שָׁקוּל כְּנֶגֶד רַבּוֹ, אָבִיו קוֹדֵם לְרַבּוֹ, וְאַפִּלּוּ רַבּוֹ מֻבְהָק: